

Ñanj kartâ sin̄in n̄anj huin gachr̄un Apóstol Pablo

riñan nej

CORINTIOS

**Ga'n̄in Pablo nuguan' ni'ñanj an riñan nej
din̄int nne ruhuâ yuman' snà'ànj Corinto**

1 Ñũnj huin Pablo, ni gakin̄ Ma'an Ña'anj an ñũnj ni garan' ruhuaj si gahuin sí ga'anj gànàtâ' sin̄in si-nùguàn' Ma'an Jesucristo, ni huê danj nanj ga'n̄in nguèj ñũnj din̄int Sóstenes nuguan' ni'ñanj an huaj riñan nej suj, ² nej din̄int gà' ganahuin gè gi'hiaj Ma'an Cristo Jesús, nne ruhuâ yuman' snà'ànj Corinto huin si-nùhuì Ma'an Ña'anj an, ni huin nej suj sí ganahuin gè daj r̄un' huin a'ngô nej din̄int ganata' du'hua siyugui Ma'an Señor Jesucristo nne n̄in' gàchrà', ni huê Ma'an huin Señor riñan nej sô' ni Ma'an huin Señor riñan nê': ³ Ni Ma'an Ña'anj an gi'hiaj gùyùmàn sunuj u ni ga' d̄in'inj riñan nej suj, dadin' huê Ma'an huin Rej nê' ni huej huin Rej Ma'an Señor Jesucristo.

Gà'huì' si guruhuâ Ma'an Ña'anj an rayi'î sun rikij riñun'

⁴ Daran' diû ga'huì' si guruhuâ Ma'an Ña'anj an rayi'î nej suj, dadin' ganahuin ra'á si-sunuj Ma'an Ña'anj an gi'hiaj Ma'an Jesús; ⁵ dadin' huê Ma'an Jesús gi'hiaj ni ga'hue ûta n̄iko gini'in nej suj si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an, ni ûta giri' nej suj nuguan'an ga'm̄in nej suj, ni gahuin chr̄un n̄in' ruhuâ nej suj; ⁶ ni huê danj nanj ganata' nej sô' rayi'î Ma'an Cristo riñan nej suj ni ûta ganahuin yit̄inj ruhuâ nej suj, ⁷ Ni si nne nej suj gana'huìj nej suj àmàn ga'na' Ma'an Señor Jesucristo, ni

ga'hue gahuin chr̄un nej suj daran' si-sun Ma'an Ña'anj an; ⁸ ni huê Ma'an gi'hiaj ganik̄in' ran nej suj nda gui gahuì' nej suj, ni ga'hue gahuin nej suj sí n̄ikaa nda gà'nà' n̄un Ma'an Señor Jesús. ⁹ Sani dàñun hue'ê dagahuin Ma'an Ña'anj an si-nùguàn'anj, rayi'î dan ni gakīn si ganakaj dugui' nej suj ngà Ma'an da'nin Jesucristo huin Ma'an si-Seño nê'.

Giyichra' da'aj nej din̄nt n̄ikò' rukû Ma'an Jesús

¹⁰ Gachín ni'hia riñan nej suj din̄inj, ngà siyugui Ma'an Señor Jesucristo, si 'ngo r̄in nuguan'an ga'm̄in nej suj, ni si gachej ga'm̄in nej suj, ni si ga'hue giyichrà' da'aj nej suj, ni guñan gan̄in ruhuâ nej suj ni guñan gahuin ruhuâ nej suj.

¹¹ Dadin' gà' gun̄in dàj 'hiaj nej suj mân nej suj, nanj din̄inj, dadin' gà' ganata' nej dùguì' Cloé, si man ninanj sun gun̄in' mân nej suj. ¹² Ruhuâj gàtà si da' go'ngo nej suj gataj dànanej: “Ñun̄j nikò' rukû Pablo”; ni a'ngô nej suj gataj: “Ñun̄j nikò' rukû Apolos”; ni a'ngô nej suj gataj: “Ñun̄j nikò' rukû Cefas”; ni a'ngô nej suj gataj: “Ñun̄j nikò' rukû Ma'an Cristo.” ¹³ Hiô' ni giyichra' da'aj Cristo nanj nî', ni Pablo ginikò' riñan rugutsii rayi'î nej suj nanj nî'. Ni gata' nne nej suj ngà siyugui Pablo nanj nî'. ¹⁴ Ni ga'huì si guruhuâ Ma'an Ña'anj an dadin' gà' si 'ngo nej suj nun duguata' nnêj mánj, man Crispo ngà Gayo duguata' nnêj, ¹⁵ da'nga ni si gataj nej suj si gata' nne nej suj ngà siyuguí. ¹⁶ Ni huê danj nanj duguata' nnêj nej dùguì' Estéfanas; sani nun ni'in si duguata' nnêj a'ngô nej sô' mánj. ¹⁷ Dadin' nun gà'n̄inj Ma'an Cristo si ga'anj duguata' nnêj mánj, dadin' ga'n̄in si ga'anj gànàtâj nuguan' gi'hiaj gan̄in nej gui; ni sê ngà nuguan' ni'in n̄in' ruhuâj huin sa ga'm̄inj mánj, da'nga ni si nagihiaj nina si gahui' Ma'an Cristo riñan rugutsii.

Ma'an Cristo huin sa n̄ikaj sun riñan daran'anj ni sa chr̄un n̄in' ruhuâ gi'hiaj Ma'an Ña'anj an

¹⁸ Dadin' si gunun̄o' rayi'î rugutsii riñan nej sí ga'anj ni'hiaj sani gan̄in ruhuâ nej sô' si huin nuguan' sinún chre; sani

guendâ nê' gà' gananin, nì huin nuguan' nagi'hiaj nùkuaj
Ma'an Ña'anj an ñùn'. ¹⁹ Dadin' huê danj nnunj riñan ñanj:

Nì gudurê'é nuguan' ni'in nìn' ruhuâ nej sí chr̄un,
nì gi'hiaj anê sa garânj da'ngà' ruhuâ nej sí garânj da'nga'
rûhua.

²⁰ Dànè' mân nej sí chr̄un nì dànè' mân nej sí huin maestrû
rà'aj. Dànè' mân nej sí gurij gùnìn' rayi'î nej sa màn ruhuâ
yumiguì nânj rà'aj. Sê gi'hiaj Ma'an Ña'anj an si nitaj si
ni'ñanj nej nuguan' chr̄un nìn' ruhuâ nej sí màn ruhuâ
yumiguì nânj rà' saj ûn'. ²¹ Dadin' Ma'an Ña'anj an huin sa
chr̄un nìn' ruhuâ, sanì nun ga'nin si ginì'in nej sí chr̄un màn
ruhuâ yumiguì nânj Ma'an mánj, sanì garan' ruhuâ Ma'an
Ña'anj an gi'hia gananin nej guì guyumân ruhuâ nuguan'
duyinga' nej ñûnj, nùnj huin si riñan a'ngô nej sij nì huin 'ngo
nuguan' nitaj si ni'ñanj an.

²² Dadin' nej síchij judío nì gachín nej sô' da'nga'a ginì'in
nej sô', nì nej síchij griego nì úta ganahuij ruhuâ nej sô'
guendâ gahuin chr̄un nìn' ruhuâ nej sô'; ²³ sanì nê' nì ganatô'
rayi'î Ma'an Cristo dunikò' rùgùtsì nej sij, nì guendâ nej judío
nì huin 'ngo sa unìn' ngà nej sô', nì guendâ nej sí nàsìnunj un
nì huin 'ngo nuguan' sinún chre; ²⁴ sanì guendâ nej sí gakín
Ma'an Ña'anj an nì ga'hue si huin nej sô' judío ga'hue si huin
nej sô' griego, nì Ma'an Cristo huin sa nìkaj sun riñan daran'
nej sô' nì Ma'an huin sa chr̄un nìn' rûhua gi'hiaj Ma'an Ña'anj
an riñan nej sô'. ²⁵ Sanì nej sí na'hue gùyùmàn ruhuâ nì ganìn
ruhuâ nej sô' si huin nuguan' nitaj si ni'ñanj an riñan nej sô',
sanì dânanj huin nuguan' nânj nuguan' chr̄un nìn' ruhuâ
Ma'an Ña'anj an. ²⁶ Ni'hiaj nej suj dìnînj, dadin' gakín Ma'an
Ña'anj an nej suj, nì nitaj si huin nej suj sí chr̄un riñan nej
guì màn ruhuâ yumiguì, nì huê danj nanj nitaj si nìkaj nej
suj sun yàkàan; ²⁷ sanì ganagui Ma'an Ña'anj an nej guì
na'hue gayakaj guendâ nì gi'hia si gîrì' nà'àj nej sí chr̄un; nì
ganaguij nej sí nitaj guesâ guendâ gi'hia si gîrì' nà'àj nej sí
nùkuaj; ²⁸ nì nej guì ganìki màn ruhuâ yumiguì nânj nì nej

guii nitaj si ni'ñanj an, ni nej guii nitaj nùnj huin ni nej guii nitaj guesâ ganagui Ma'an Ña'anj an guendâ guduna nej guii a'nin' màn ruhuâ yumigui nânj. ²⁹ Huê danj ni nga nanikin nej guii riñan Ma'an Ña'anj an ni si ganin ruhuâ ninj si ùta huin ninj. ³⁰ Sani Ma'an Ña'anj an huin sa gi'hiaj ni rayi'î dan ni ga'hue ganakaj dugui' nej suj ngà Ma'an Cristo Jesús, ni huê Ma'an Ña'anj an gi'hiaj si gahuin chrun nin' ruhuâ nej suj ngà Ma'an Cristo Jesús, ni nitaj gakin'in gitaj yichrá nej suj, ni nagi'hiaj gèj nej suj, ni gi'hia si gananin nej suj; ³¹ dadin' huê danj nnunj riñan ñanj: Ni guii ganin ruhuâ si ùta huin ninj, ni dānanj dūgūnāj huaj si gataj ninj si Ma'an Ña'anj an huin sa gi'hiaj hue'ê sta'u.

Nuguan' gananin si ginikò' Ma'an Cristo riñan rùgùtsì

2 Huê danj dinin, ni nga guchi' gànàtāj si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an ñan màn nej suj, ni sê nuguan' ùta niko ni'in huin sa ga'min riñan nej suj mánj. ² Dadin' ganin ruhuāj sisi si ga'min rayi'î a'ngô nuguan'an riñan nej suj dadin' man 'ngo rin nuguan' garan' ruhuāj gànàtāj riñan nej suj huin rayi'î Ma'an Señor Jesucristo, dadin' huej huin Ma'an sa godoko' rùgùtsì nej sí. ³ Ni nga guchí siganin nej suj ni gi'hia dàj rûn' gi'hiaj 'ngo sí nitaj guesâ ni ùta nun yu'hui' ruhuāj ni nda nagananj nùnj nga nikin riñan nej suj; ⁴ ni nga ganatá si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an riñan nej suj ni nun gà'min dàj rûn' ga'min 'ngo sí chrun nin' ruhuâ guendâ gi'hiâ si gùyùmàn ruhuâ nej suj mánj, ga'nin si rikì Ma'an Espiritu Santo nuguan'an ni huej gi'hiaj gùyùmàn ruhuâ nej suj dadin' huej huin sa nikaj sun riñan nej suj, ⁵ ni si guyumàn ruhuâ nej suj ni si ga nùkuaj sta'u ruhuâ nej suj ni'in nej suj nej sí mánj, ni dānanj dūgūnāj huaj si gà nùkuaj ruhuâ nej suj ni'in nej suj Ma'an Ña'anj an.

Espiritu Santo huin sa gidigān rayi'î Ma'an Ña'anj an

⁶ Sani huê danj nanj, ga'min nej nūnj nuguan' chrun nin' ruhuâ siganin nej sí gà' gahuin ran ruhuâ; sani sê nuguan'

chr̄un n̄in' ruhuâ ni'in nej sí n̄ikaj s̄un ruhuâ yumiguì n̄anj
 huin mánj, dadin' nuguan' gunâj ne' rùkùu huin nej nuguan'
 dânj. ⁷ San̄i nuguan' a'min nej n̄ûnj huin sa chr̄un n̄in' ruhuâ
 Ma'an Ña'anj an n̄i huin nuguan' hua huìi n̄i huin nuguan'
 chr̄un n̄in' ruhuâ Ma'an Ña'anj an n̄i 'n̄inj huij, n̄i gà' hua
 yugui gi'hiaj Ma'an Ña'anj an àsìj nâ guendâ ga hue'ê riñan
 nê'. ⁸ N̄i gà' si 'ngò nej sí n̄ikaj s̄un riñan yumiguì n̄anj nun
 gin̄i'in rayi'î nuguan' n̄anj, dadin' si n̄un gini'in nej sô', n̄i
 nitaj àmàn godoko' rùgùtsi nej sô' Ma'an Señor ùta hue'ê
 gi'hiaj saj mánj. ⁹ N̄i huê daj rùn' taj riñan ñanj:

N̄i sa nun gin̄i'in rune ñan nej guìi, n̄i nun gum̄in nej guìi,
 n̄i gà' nun gan̄in ruhuâ nimân nej guìi, n̄i nej nuguan' n̄anj
 gi'hiaj yugui Ma'an Ña'anj an riñan nej guìi 'ì ruhuâ ni'in
 Ma'an.

¹⁰ Nej nuguan' n̄anj gidigân Ma'an Esp̄ritu Santo; dadin'
 Ma'an Esp̄ritu Santo huin sa nadigi'n̄ûn daran'anj, n̄i ni'in sà'
 Ma'an daj hua nda gùnùn ruhuâ nimân Ma'an Ña'anj an.

¹¹ Dadin' ahuin nej sí ni'in daj hua ruhuâ nimân a'ngô nej sí
 rà'aj. Sê sa ni'in daj hua ruhuâ nimân nej guìi huin nanè n̄un
 ruhuâ nimân ninj rà' saj ûn'. Huê danj nanj nitaj a'ngô sa
 gini'in daj hua ruhuâ nimân Ma'an Ña'anj an, dadin' 'ngò r̄in
 sa ni'in daj hua ruhuâ nimân Ma'an Ña'anj an huin si-Esp̄ritu
 Ma'an. ¹² San̄i nun gan̄ahuin ro'o' nanè yumiguìi mánj,
 gan̄ahuin ro'o' Esp̄ritu ga'n̄ín Ma'an Ña'anj an ga'na' riñun,
 da'nga n̄i ga'hue gar̄an da'nga' ruhuô' sa riki Ma'an Ña'anj an
 riñun'; ¹³ huê danj n̄i ga'min nej n̄ûnj, san̄i sê s̄i ga'min nej
 n̄ûnj nuguan' gidigân nej sí mánj, ga'min nej n̄ûnj nuguan'
 gidigân Ma'an Esp̄ritu, n̄i huê daj rùn' gidiganj n̄i huê danj
 gidigân nej n̄ûnj.

¹⁴ San̄i sí nitaj si ni'in Ma'an Ña'anj an n̄i s̄i ga'hue gar̄an
 da'nga ruhuâ sô' nej nuguan' gidigân si-Esp̄ritu Ma'an Ña'anj
 an mánj, dadin' guendâ sô' n̄i huin nuguan' sinún chre, dadin'
 na'hue gayakaj guendâ sô', dadin' nej nuguan' n̄anj n̄i da'huì'
 gar̄an da'nga' ruhuô' daj rùn' gidigân Ma'an Esp̄ritu Santo.

¹⁵ Sani Ma'an Espíritu Santo ni gà'hue ganakaj guendaj daran' sa gi'hiaj nej guii; sani rayi'î Ma'an ni gà' si 'ngô nej guii si ga'hue ganakaj guendâ mánj. ¹⁶ Dadin' huê danj taj riñanj: “Dadin' ahuin sí ga'hue gini'in dâj anîn ruhuâ Ma'an Señor. Ni ahuin sí chrun doj ni gà'hue gidigân sô' Ma'an Señor rà'aj.” Sani ñùn' ni niko' da'nga Ma'an Cristo.

Sí gi'hiaj sun ngà Ma'an Ña'anj an

3 Huê danj nanj ñunj nej dinjnj, ni nun gà'hue gà'mìn riñan nej suj nuguan' chì' hua doj dâj rûn' ga'mînj riñan nej sí hua ran ruhuâ ngà Ma'an Señor mánj, huê dan ni ga'mînj riñan nej suj dâj rûn' ga'mînj riñan nej sí nun ni'in Ma'an Ña'anj an, ni dâj rûn' ga'mînj riñan nej sí hiaj guyumân ruhuâ ni'in Ma'an Cristo huê danj ga'mînj riñan nej suj. ² Ni dâj rûn' go'o nej sílj i tò huê danj gidigán nuguan' nitaj si hua chì'i riñan nej suj, ni nun gà'mìn nuguan' chì' huaa riñan nej suj; dadin' hua nanj nitaj si hua yugui nej suj ganahuin ra'a nej suj nuguan' chì' huaa, dadin' hua nanj gâchin gahuin ran ruhuâ nej suj, ³ sê hua nanj gi'hiaj nej suj dâj rûn' gi'hiaj nej sí nun ni'in Ma'an Ña'anj an; dadin' hua nanj ùta yikoj nej suj, ni hua nanj garán riñan dugui' nej suj ni giyichra' da'aj nej suj, ni gi'hiaj nej suj dâj rûn' gi'hiaj nej sí nun ni'in Ma'an Ña'anj an. Ni gi'hiaj nej suj dâj rûn' gi'hiaj nej sí nâsinunj un rà' saj ûn'. ⁴ Dadin' da'aj nej suj gataj: “Ñunj nikò' rukû Pablo”; ni a'ngô da'aj nej suj gataj: “Ñunj nikò' rukû Apolos”, nga ga'min nej suj dânanj ni sê dâj rûn' gi'hiaj nej sí nun ni'in Ma'an Ña'anj an gi'hiaj nej suj rà' saj ûn'.

⁵ Hiô' ni ña'anj an huin Pablo, ni ña'anj an huin Apolos nga nanj nîn'. Sê sí huin nguèj ñunj ni gunânj gitsi nguèj ñunj riñan Ma'an Ña'anj an ni nga ga'min nguèj ñunj si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an riñan nej suj ni guyumân ruhuâ nej suj mînj; ni ga'min nguèj ñunj riñan nej suj dâj rikî Ma'an Señor. ⁶ Ñunj gunun, ni Apolos gutâj nnee riñanj ni giyichraj; sani Ma'an Ña'anj an huin sa gi'hiaj gachi. ⁷ Huê danj ni sê si huin doj sí

gunun, gà' da' sí gutâj nnee mánj, dadin' Ma'an Ña'anj an huin sa gi'hiaj nî gachij sa giyichra' dânj. ⁸ Nî sí gunun dânj ngà sí gutâj nnee nî guñan chre huin nguèj sô'; nî da' go'ngo nguèj sô' ganahuin ra'a nani'hiaj nguèj sô' ahuin nanj sun ma'an gi'hiaj nguèj sô'. ⁹ Dadin' nguèj ñúnj gi'hiaj sun nùguàn'àn si-sun Ma'an Ña'anj an, nî dàj rún' huin hio'ó ñan gi'hiaj sun Ma'an Ña'anj an huin nej suj.

Nî nej suj huin hue' gi'hiaj Ma'an Ña'anj an. ¹⁰ Ûta nîko hua sunuj riki Ma'an Ña'anj an riñanj, dadin' gahuín dàj rún' huin 'ngo sí ganari raà dàj ga 'ngo hue'e nî guné yi'î hue' dânj, nî a'ngô nej sô' ganachi nikaj chraan nî gisîj hue' dânj; sanî da' go'ngo nej sô' ginî'hiaj dàj ganachi nikaj nej sô' chraan nî gisîj hue' dânj. ¹¹ Dadin' gà' si 'ngo sí sî gà'hue naduna dàj gane yi'î 'ngo hue'e nga gà' nne yi'î hue' dânj, nî yi'î hue' dânj huin Ma'an Jesucristo. ¹² Nî si riñan yi'î hue' dânj gune' nej sô' aga' oro, aga' plata, hiěj nihià'a, chrun, chrin' nakòo, koj ra'a chrun. ¹³ Nî ginî'în' dàj hua sun gi'hiaj da' go'ngo nej guiì; dadin' ginî'în' dàj gaj nga gahuin ne' gui nga gà'huì' nân riñanj, nî ginî'în' dàj giran'anj nga gachinj riñan ña'aan; huê danj nî dàj nanj hua ma'an sun gi'hiaj nej guiì, nî ganadigân ña'aan dàj nanj hua ma'an ninj. ¹⁴ Nî si gane ran hue' gi'hiaj 'ngo sí dânj, nî ganahuin ra'a sô' nani'hiaj sô' gi'hiaj Ma'an Ña'anj an. ¹⁵ Nî asà' gaka hue' gi'hiaj 'ngo sí dânj, nî ganahuij daran' si-sun sô' girè', nî nda nuhui' si sà' nî gananiñ sô', dàj rún' gananiñ 'ngo sí gahui siganînj ñan ganûn ña'aan.

¹⁶ Nun ni'in nej suj si huin nej suj si-nùhuì Ma'an Ña'anj an, nî nne si-Espíritu Ma'an ruhuâ nimân nej suj mínj. ¹⁷ Nî si hua 'ngo sí gi'hiaj girè' si-nùhuì Ma'an Ña'anj an, nî gahuì' sô' gi'hiaj Ma'an Ña'anj an; nej suj huin si-nùhuì Ma'an Ña'anj an, nî huin nej suj 'ngo nuhuì gèe.

¹⁸ Nî sî gidigañu'unj gà' si 'ngo nej suj ma'an nej suj mánj; nî si hua 'ngo nej suj ganîñ ruhuâ si chrun nîñ' ruhuâ nej suj diû nânj, nî gi'hiaj nej suj si nitaj si núnj ni'in nej suj, da'nga nî gahuin chrun nîñ' ruhuâ nej suj gi'hiaj Ma'an Ña'anj an.

¹⁹ Dadin' sa chr̄un n̄in' ruhuâ nej guī n̄i nitaj si ni'ñanj man riñan Ma'an Ña'anj an; dadin' huê danj nnunj riñan ñanj: "Ni guduninj Ma'an Ña'anj an nej sí chr̄un n̄in' ruhuâ danj riñan yin̄u dadin' gan̄in ruhuâ nej sô' si ùta hue'ê chr̄un nej sô' n̄i rayi'î dan n̄i daga'min nej sô' nej guī guendâ s̄i guyumân ruhuâ ninj ni'in ninj Ma'an Ña'anj an." ²⁰ A'ngô ñûn: "Ni ni'in Ma'an Señor daj gan̄in ruhuâ nej sí chr̄un n̄in' ruhuâ, san̄i nitaj n̄unj guendâ ni'ñanj sa chr̄un nej sô'." ²¹ Huê danj, n̄i si gataj nej suj si ùta huin 'ngo sí gidigân riñan nej suj, dadin' gà'hue gahuin chr̄un nej suj daran'anj: ²² N̄unj huin si Pablo, n̄i n̄unj si Apolos, n̄i n̄unj huin si Cefas, n̄i n̄unj huin si yumiguī, n̄unj huin si sa ga n̄i'nò', n̄i n̄unj huin si sa gàhuì', n̄i n̄unj huin si sa hua dīu h̄iaj, n̄i n̄unj huin si sa gà'nà' dīu ne' ñaan, daran'anj huin guendâ nej suj, ²³ n̄i si'h̄iaj Ma'an Cristo huin nê', n̄i Cristo huin si'h̄iaj Ma'an Ña'anj an.

Sun gi'h̄iaj nej apóstol

4 Huê danj n̄i, ginikaj chrej nê' riñan nej sô' gunânj ḡitsi riñan Ma'an Cristo, dadin' huê danj nanj huin nej sô' sí n̄ikaj ñu'unj riñan si-sun Ma'an Ña'anj an n̄i gidigân nej sô' riñan nej guī n̄i riñan nej sa ga huì àsij nâ gi'h̄iaj Ma'an Ña'anj an. ² H̄iaj n̄i dùgùnàj huaj, si da' go'ngo nej sí n̄ikaj ñu'unj riñan si-sun Ma'an Señor n̄i da'hui nej sô' hue'ê gadagahuin nej sô' sun ganahuin r̄a'a nej sô', da'nga n̄i ga'hue ḡyùmàn ruhuâ nej guī ni'in ninj nej sô'. ³ N̄unj n̄i nitaj si giriñun ruhuâj si ganakaj guendâ nej suj rayi'í, n̄i huê danj nanj nitaj si giriñun ruhuâj si ganakaj guendâ nej sí guesì n̄ikaj sun riñan hio'ó n̄anj rayi'í; n̄i gà' ñ̄unj n̄i nitaj si giriñun ruhuâj ni'ín ma'án dadin' nitaj gak̄in'in gi'h̄ia mánj. ⁴ Dadin' n̄unj huin si nitaj si ga'min gak̄in' da'nga' n̄un ruhuâ nimânj riñanj, san̄i sê danj ruhuâj gata si nitaj gak̄in'in hua riñanj mánj; san̄i sa ganakaj guendâ daj gi'h̄iâ huin Ma'an Señor. ⁵ Huê danj, n̄i s̄i guta' chre nej suj gak̄in'in nej dugui' nej suj mánj, gànà'huìj nej suj nda gà'nà' Ma'an Señor, n̄i ganadiganj daran' nej gak̄in' 'n̄inj huì ñan hua rum̄in' gi'h̄iaj

nej sfi, ni ganadiganj daj ganin yàngà' ruhuâ nimân nej sij; hiô' ni ganahuin ra'a da' go'ngo nej sij daj nanj hua ma'an nej sa gi'hiaj nej sij.

⁶ Sani gatâ dânanj gunin nej suj dinin, ni gahuin ni gahuin Apolos 'ngo da'nga' garanj sijn guendâ 'i ruhuâj ni'in nej suj, da'nga ni gahuin chrun nej suj ni si gunuta' nej suj niko doj yichrá si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an, da'nga ni si ganin ruhuâ nej suj si huin nej suj doj ni gininj 'i a'ngô nej dugui' nej suj riñan nej suj. ⁷ Dadin' ahuin si gataj si nikaj sun' riñan a'ngô nej duguît rà'aj. Ni si ni'in' doj ni sê Ma'an Ña'anj an rikî sa ni'in' dânj rà' saj ún', ni si Ma'an Ña'anj an rikî sa ni'in' dânj, ni núnj huin saj ni gataj' si gahuin chrun ma'ân' rà'aj.

⁸ Gà' huà daran'anj riñan nej suj, ni gà' hua yiru'hue nej suj, ni gà' nikaj sun nej suj riñan ma'an nej suj. Ni dùgùnàj huaj si nikaj sun yàngà' nej suj riñan nej suj, hiô' ni 'ngo gui ni ginikaj sun nùguàn'àn nê'. ⁹ Dadin' ganin ruhuâj, si gudunaj Ma'an Ña'anj an nda ne' rùkùu nej núnj nej sí ga'anj gànàtà' sinin si-nùguàn' Ma'an, ni gà' giri' ni'hiaj nej núnj guendâ dagahui' nej sí nej núnj; ni mân si nne nej núnj guendâ gahuin nej núnj sa nihià'a riñan nej gui màn ruhuâ yumigui, ni huê danj nanj huin nej núnj sa nihià'a riñan nej ángel ngà riñan nej gui. ¹⁰ Sani gi'hiaj nej núnj sí huin nej núnj sí na'hue gayakaj guendâ niko rayi'i guendâ 'i ruhuâ nej núnj ni'in nej núnj Ma'an Cristo, sani nej suj ni guruhuâ Ma'an Cristo, si huin nej suj sí ùta sika' raa; ni nej núnj huin 'ngo sí gininaj chrej, sani nej suj huin 'ngo nej sí ùta nùkuaj; ni nikaj chrej nej gui ngà nej suj, sani gininj 'i nej núnj riñan nej gui.

¹¹ Nda gui hiaj ni ganachinj yi'naa riki nej núnj, ni ganakô nej núnj nnee, ni na'hue giri' nej núnj atsij i ginun nej núnj, ni gara'hui nej sij riñan nej núnj, ni huê danj nanj nitaj si hua yitìnj ñan gane nej núnj. ¹² Ni nda gininaj nej núnj gi'hiaj sun nej núnj ngà ra'a nej núnj; ni ga'min kij nej sij riñan nej núnj, sani ga'min hue'ê nej núnj riñan nej sij; ni gata ra'a nej sij nej núnj, sani huà nùkuaj ruhuâ nej núnj. ¹³ Ni guta' chre nej sij

gakïn'in yichrá nej ñûnj, sanî gachín ni'hiaj nej ñûnj sisi sî gayakaj guendâ Ma'an Ña'anj an sa gi'hiaj nej sij ngà nej ñûnj; ni 'na' gahuin nej ñûnj dàj rûn' huin nej sa nitaj si ni'ñanj an riñan yumiguì, ni dàj rûn' huin akò girè'èj nej guì huê danj huin nej ñûnj riñan daran' nej guì.

¹⁴ Sê sî gachrûnj nej nuguan' ñanj guendâ gi'hia si girì' nà'aj nej suj mánj, gachrûnj guendâ dugunîn gà'ij nej suj dàj rûn' gi'hiaj 'ngo sí 'ì ruhuâ ni'in da'ní dadin' úta 'ì ruhuâj ni'ín nej suj. ¹⁵ Dadin' nûnj huin si gà' hua chî' mîn nej sí gidigân si-nùguàn' Ma'an Cristo riñan nej suj, sanî sî ga'hue ga gà'ì rej nej suj mánj; dadin' ñûnj huin rej nej suj ni rikîj nuguan' gi'hiaj ganânin nej suj huê danj ni guyumân ruhuâ nej suj ni'in nej suj Ma'an Cristo Jesús. ¹⁶ Huê danj ni, gachín ni'hia si gi'hiaj nej suj dàj rûn' gi'hia.

¹⁷ Rayi'í dan ni ga'nîn da'nî Timoteo guchi' sô' riñan nej suj, ni úta 'ì ruhuâj ni'ín sô' dadin' hue'ê dagahuin sô' riñan Ma'an Señor, ni nga gùchì' sô' riñan nej suj ni dñananun sô' ruhuâ nej suj dàj hua chrej gidigân riñan nej suj, dadin' dànè' gahuin ni huê danj gidigân riñan nej dinînt huin si-nùhuì Ma'an Jesús. ¹⁸ Sanî hua da'aj nej suj anîn ruhuâ si úta huin nej suj, dadin' anîn ruhuâ nej suj si nitaj àmàn gùchì' ginì'hia ñan màn nej suj. ¹⁹ Sanî si garan' ruhuâ Ma'an Señor ni gùchì' ra'ñan ñan màn nej suj, hiô' ni ginì'ín dàj gi'hiaj nej sí ganîn ruhuâ si úta huin nej sô', ni gini'ín si yàngà' hia dagahuin nej sô' nuguan' ga'min nej sô'. ²⁰ Dadin' ñan nikaj sun Ma'an Ña'anj an ni nitaj si ni'ñanj si úta chrûn 'ngo sí, si nitaj si-guesâ Ma'an Ña'anj an nikaj nej nuguan' ga'min sô'. ²¹ Dàj gi'hiâ nga gùchij ñan màn nej suj ruhuâ nej suj rà'aj. Ni ruhuâ nej suj si ginika rutsii guendâ duguañûnj nej suj nî', si ruhuâ nej suj si gà'mìn nuguan' 'ì rûhua ni nuguan' ni'ñanj an riñan nej suj sà'.

**Ganakaj guendâ rayi'í 'ngo sí gininj
gakïn'in ngà nni yichèj**

5 Yàngà' ni giyi'nga' nuguan'an si hua da'aj nej suj màn hiuj dânj nne sigichrà', sanî gà' siganînj nej sí nàsinûnj

un nì nitaj si huaj dānanj mánj; dadin' huə 'ngo sí nne siganînj nej suj nì ganakaj sô' nni gà'àn sô'. ² Nì guendâ gi'hiaj nej suj dānanj nì ganîñ ruhuâ nej suj si ũta huin nej suj. Sanì da'hui nej suj nì ganānîñ ruhuâ nej suj nì gudugue'e nì gaguaj hia nej suj rayi'î gākîñ' nānj, nì da'hui nej suj nì gîrî' nà'āj nej suj rayi'î sí gi'hiaj gākîñ' nānj siganînj nej suj. ³ Yàngà' hia nîñ' nì ñîñj, nì ñîñj huin si nitaj si nné ngà nneè ku siganînj nej suj sanì nne nanè nimānj ngà nej suj, nì gà' gatâ dāj ganîñ ruhuāj rayi'î sí gi'hiaj gākîñ' dânj. ⁴ Nì ngà siyugui Mā'an Señor Jesucristo, nì nga mǎn chre' nej suj nì huê danj nanj nne nanè nimānj ngà nej suj, nì huê danj nanj nîkaj sūn Mā'an Señor Jesucristo riñan nej suj, ⁵ nì nàgà'hui' nej suj sí gi'hiaj gākîñ' dânj ra'a sichre da'nga nì giran' sañun nneè kú sô', hiô' nì ganānîñ nanè nimānj sô' gui nga gà'nà' ñîñ Mā'an Jesús.

⁶ Nitaj si dùgùnàj huaj si ganîñ ruhuâ nej suj si ũta huin nej suj mánj. Nun ni'in nej suj: “Si gatū doj sînj chru dunu'man'an siganînj kînj huə sà'aj nì gunu'man' daran' kînj sà' dânj gi'hia mînj.” (Dadin' si gi'nînj sí gi'hiaj gākîñ' nānj siganînj nej suj nì gîda'a a'ngô nej sí huaj nûhui chrej a'nan' gi'hiaj sô'). ⁷ Huê danj nì gudunāj nej suj nej gākîñ'in, da'nga nì ganahuin nej suj guî nàkàa, hiô' nì gahuin nej suj dāj rûn' huin rachrún nàkà ya nej sij pascua, dadin' gà' gahui' Mā'an Cristo rayi'î si-gākîñ' nê'. ⁸ Huê danj nì ganānun ruhuô' ni'îñ' gi'ñanj pascua, sanì sî gi'hiô' gākîñ'in gà' mánj, dadin' dāj rûn' huin chru dunu'man'an huê danj huin gākîñ'in ngà sa kîj huaa, huê danj nì sî ga gākîñ'in riñan nej suj nì gahuin nej suj sí gi'hiaj sa nîkàa nì sí dagahuin yàngà'.

⁹ Nì gachrúnj ñanj karta riñan nej suj, nì gatâ sisi sî gîñikaj dugui' nej suj ngà nej sí nne sigèchrà'; ¹⁰ sanì sê sî na'huê si gîda'a dugui' nej suj ngà nej sí nun ni'in Mā'an Ña'anj an mánj, sí nne sigèchrà', sí ũta huin ruhuâ gaj doj riñan, sí tūu, sí nnùn ña'anj riñan ña'anj gi'hiaj ra'a sí; nì si na'huej ruhuâ nej suj gîda'a dugui' nej suj ngà nej sí dânj, hiô' nì da'hui nej

suj nì gahui nej suj ne' ye' yumigui nânj. ¹¹ Sani sa ràyi'ì gatâ nga gachrûnj riñan nej suj huin sisi sî gida'a dugui' nej suj ngà nej sí gataj, si huin nej sô' dinînt, sani nne sigichrà' nej sô', sí ûta huin ruhuâ ga doj riñan, sí ginûn ña'anj riñan nej ña'anj gi'hiaj ra'a síi, sí ga'min nuguan' yì'ì chre, sí go'o nne yinaj a, sí tûu; sí gi'hiaj dânanj nì gà' si ya nej suj ngà nej sô' mánj.

¹² Dadin' nitaj guendâj ganakaj guendâj si-gakîn' nej sí nitaj si nìkò' rukû Ma'an Jesús mánj. Sani nej suj da'hui ganakaj guendâ si-gakîn' nej sô' nìkò' rukû Ma'an Jesús. ¹³ Dadin' nej sí nitaj si nìkò' rukû Ma'an Jesús, nì Ma'an Ña'anj an huin sa ganakaj guendâ si-gakîn' nej sô'. Huê danj nì giri nej suj nej sí gi'hiaj gakîn'in siganînj nej suj nanj ánj.

Hua'anj gi'hiaj hia nej sij gakîn'in riñan guesi nâsinûnj un

6 Nga hua 'ngò nuguan' chî' ga'min nej suj ngà dinîn nej suj, nì nûnj huin saj nì nitaj si hua'anj garan ruhuâ nej suj rayi'î nej sô' riñan nej dinînt nìkò' rukû Ma'an Jesús rà'aj. Nì hua'anj garan ruhuâ nej suj rayi'î nej sô' riñan guesi nitaj si nìkò' rukû Ma'an Jesús. ² Nun ni'in nej suj si nej dinînt hua gèe huin ga'hue gi'hiaj hia rayi'î si-gakînt nej guîi nitaj si nìkò' rukû Ma'an Ña'anj an mínj. Nì si nej suj huin sa gi'hiaj hia rayi'î nej gakîn' nânj. Hiô' nì nûnj huin saj nì nitaj si chrûn nej suj gi'hiaj hia nej suj gakîn' nitaj si hua chî' nìko dânj rà'aj. ³ Nun ni'in nej suj si ganakaj guendâ nê' dàj gi'hiaj nej ángel rà' saj ûn'. Hiô' nì hua niñan si ganakaj guendâ nê' nej gakîn' gi'hiaj nej sô' huaj nûhui. ⁴ Nì si giri' nì'hiaj nê', guendâ gi'hiaj hia nê' rayi'î nej gakîn' hua siganînj nej sô' huaj nûhui, nì nûnj huin saj nì hua'anj gutà' nej suj nej nuguan' nânj riñan nej guesi nâsinûnj nitaj si huin si-nûhui Ma'an Jesús rà'aj. ⁵ Gatâ dânanj guendâ ganakaj nej suj sinà'aj nej suj. Hiô' nì nitaj gà' si 'ngò nej sí chrûn hua siganînj nej suj si gi'hiaj hia sô' si-gakîn' nej dinîn nej suj rà' saj ûn', ⁶ dadin' gunin' 'ngò nì a'ngô nej dinînt nì hua'anj garan ruhuâ nguèj sô' rayi'î 'ngò nì a'ngô nguèj sô' riñan nej

guesi nitaj si guyumân ruhuâ ni'in Ma'an Ña'anj an rà' saj ûn'.

⁷ Huê danj ni, yàngà' hia ni rayi'î guendâ màn gunin' nej suj ni nitaj si huâ hue'ej mánj. Nùnj huin saj si gà'nin' ruhuâ nej suj si ran' nej dinînt nej suj. Ni nùnj huin saj si gà'nin' ruhuâ nej suj si gi'hiaj tû nej sô' si'hiaj nej suj rà'aj. ⁸ Sani sa gi'hiaj nej suj huin si gunin' nej suj siganînj nej ma'an nej suj, ni gi'hiaj tû nej suj si'hiaj nej dinin' nej suj.

⁹ Nun ni'in nej suj si nej sí nitaj si gi'hiaj sa nikàa ni si ga'hue gatû nej sij ñan nikaj sun Ma'an Ña'anj an rà' saj ûn'. Huê danj ni si gachej ruhuâ nej suj mánj; huê danj ni si gatûj sí nne sigìchrà', sí ginûn ña'anj riñan ña'anj gi'hiaj ra'a sí, sí nikaj nika dugui', sí nagi'hiaj yàna ma'an, sí atoj ngà sí, ¹⁰ sí tûu, sí huin ruhuâ ga doj riñan, ni sí àyiniñ, sí ga'min nuguan' yì'ì chre, tu ràngà'a, ni ahuin nanj sí gi'hiaj dânanj ni si gatûj nej sô' yiñan Ma'an Ña'anj an mánj. ¹¹ Huê dânanj gi'hiaj da'aj nej suj; sani gà' ganaruhui si-gakin' nej suj, ni gà' nagi'hiaj gè Ma'an Ña'anj an nej suj, huê danj ni nitaj gakin'in hua ruhuâ nimân nej suj ngà rayi'î siyugui Ma'an Jesús, ni ngà si-Espíritu Ma'an Ña'anj an gà' mánj.

Nagi'hiaj sà' nej suj nneè kú nej suj riñan Ma'an Ña'anj an

¹² “Daran'anj gà'hue gi'hiâ”, sani sê sa sà'aj huin daran'anj mánj; daran'anj gà'hue gi'hia sani si ga'nin si gi'hiaj ganan gà' si 'ngo nej dânj nùnj mánj. ¹³ Sa yô' ni'ñanj guendâ gahuin ran riki', ni riki' ni'ñanj nej sa yô'; sani 'ngo ni a'ngo ni guñan gudurè' Ma'an Ña'anj an ngue. Sani nneè ku' ni sê si gi'hiaj Ma'an Ña'anj an guendâ gane sigìchrò' mánj, gi'hia guendâ garan sun Ma'an nneè kú' ni nneè kú' ni'ñanj Ma'an Señor. ¹⁴ Ni dàj rûn' gi'hiaj Ma'an Ña'anj an nga gana'nin Ma'an Señor siganînj nej nîman ni huê danj nanj úta nùkua ni gi'hia si gànà'nin nê' siganînj nej nîman.

¹⁵ Nun ni'in nej suj si nneè kú nej suj ni huin nneè kú Ma'an Cristo rà' saj ûn'. Ni ga'hue ga'ne' nneè kú Ma'an Cristo ni gi'hiò' si ganakaj dugui'ij ngà nneè kú nej siyànà gudu'huêj ma'an nanj ni'. Si gà'hue danj gaj mánj. ¹⁶ Nun ni'in nej suj si sí atsij siyànà gudu'huêj ma'an ni 'ngo rin nneè kú ganahuin sô' ngà siyànà dânj ra' saj ûn'. Dadin' taj riñan ñanj si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an: "Ni 'ngo rin nneè kú ganahuin nguèj sij." ¹⁷ Sani sí ganakaj dugui' ngà Ma'an Señor, ni 'ngo rin nanè nimân sô' huin ngà Ma'an Señor.

¹⁸ Gunanj nej suj riñan gakïn' aché sigìchrà'. Ahuin nanj a'ngô gakïn' gi'hiaj síi, sani sê ngà nneè ku sô' gi'hiaj sô' gakïn' dânj mánj; sani sí aché sigìchrà', ni ngà nneè kú sô' gi'hiaj sô' gakïn'in nanj ánj. ¹⁹ Nun ni'in nej suj si nneè kú nej suj huin si-nùhuì Ma'an Espíritu Santo, ni nne Ma'an ruhuâ nneè kú nej suj, ni Ma'an Ña'anj an gi'hiaj nneè kú nej suj, huê danj ni sê si'hiaj nej suj huin nneè kú nej suj rà' saj ûn'. ²⁰ Dadin' gà' ganaru'hue Jesucristo ma'an rayi'í si-gakïn' nej suj; huê danj ni ña'an huaj si ginikaj chrej nej suj ngà nneè kú nej suj ni ngà nanè nimân nej suj riñan Ma'an Ña'anj an, dadin' si'hiaj Ma'an Ña'anj an huin nej suj nanj ánj.

Nàgà'huì' sij chrej e riñan nej sí nne garan rà'a

7 Rayi'í nej nuguan' gachrûn nej suj riñanj, ni dùgùnàj huaj si sî gayakaj síi nika sô'; ² sani rayi'í guendâ sî gininj síi riñan gakïn' aché sigìchrà', ni dùgùnàj huaj si gayakaj sô' nika sô', ni huê danj nanj dùgùnàj huaj si gayakaj siyànàa nikaj ninj. ³ Hua ñiñan si nngaj síi ngà nika sô', ni hua ñiñan si nngaj siyànàa ngà nikaj. ⁴ Nitaj si ñikaj sun siyànàa riñan nneè ku mánj, nikaj ñikaj sun riñanj nanj ánj: Ni huê danj nanj nitaj si ñikaj sun síi riñan nneè ku sô', dadin' ñikaj sun nika sô' riñan nneè kú sô'. ⁵ Nitaj si dùgùnàj huaj si sî gingaj 'ngo ni a'ngô nguèj suj ngà nika nguèj suj mánj, huê si gà' guchi' nguèj suj 'ngo du'hua si sî gingaj 'nguèj suj 'ngo diú lij, rayi'í guendâ nà'nà'huì' sta'u nguèj suj Ma'an Ña'anj an ni gà'hue huê danj gaj; sani nga ganahuij diú

ganîn nguèj suj, nî ganahuin nùguàn'an nûn nguèj suj, da'nga nî si gininj nguèj suj riñan gakin'in nga duguane' Sichre riñan nguèj suj rayi'f guendâ nitaj si nngaj nguèj suj nanj ánj.

⁶ Huê dânanj hua 'ngo chrej narikîj riñan nguèj suj, sanî sê sun ga'nin' Ma'an Señor huin mánj. ⁷ Garan' ruhuâj sisi si gayakaj nej suj nika nej suj dâj rûn' gi'hia; sanî Ma'an Ña'anj an gi'hiaj si huê danj gà'hue gùnùkuaj da' go'ngo nej suj, yàngà' nî hua da'aj nej suj gà' giri' nì'hiaj gi'hiaj Ma'an Ña'anj an nî nitaj si nana'hui' nej suj siyànàa sanî hua a'ngô da'aj nej suj nî dâñùn nana'hui' nej suj siyànàa dadin' huê danj gà' giri' nì'hiaj nej suj.

⁸ Nî gatâ riñan nej suj nne 'ngo rîn danj, ngà nej suj huin siyànà minj in, nî dũgùnàj huaj sisi si gayakaj nej suj nika nej suj dâj rûn' gi'hiâ; ⁹ sanî si nun giri' nì'hiaj nej suj guendâ gùnùkuaj nej suj gane 'ngo rîn nej suj, nî dânanj dũgùnàj huaj si garan ra'a nej suj gà' da' si ûta gahuin ruhuâ nej suj gayakaj nej suj nika nej suj nanj ánj.

¹⁰ Sanî nej suj gà' garan ra'a dânj, nî sê nûnj ga'nîn suun riñan nej suj mánj, Ma'an Señor huin sa ga'nin' suun riñan nej suj: Nî si ga'hue gudunâj nej suj siyànà gà' garan ra'a ngà nej suj mánj. ¹¹ Nî asà' gudunâj siyànàa nikaj, nî gà' 'ngo si gayakaj a'ngô síi gà' mánj, sanî dânanj dũgùnàj huaj si gana'min ngà nikaj; huê danj nî si ganachi nikaj síi ñanj acta guendâ gudunâj sô' nika sô' gà' mánj,

¹² Riñan a'ngô da'aj nej suj gatâ, sanî sê Ma'an Señor ga'nin' sun nânj mánj, nî si hua 'ngo dinînt nne nika sanî nitaj si nikò' nika sô' rukû Ma'an Jesús, sanî si hua ruhuâ siyànà dânj gane ngà sô', nî si ga'hue gudunâj sô' siyànà dânj mánj. ¹³ Nî si hua 'ngo yugue' nne nika sanî nitaj si nikò' sô' rukû Ma'an Jesús, sanî hua ruhuâ sô' gane sô' nngaj, huê danj nî si guduna sô' mánj. ¹⁴ Dadin si hua 'ngo yugue' nne nika nî nitaj si nikò' sô' rukû Ma'an Jesús nî sê gakin'in huin si nne nika nguèj sij mánj, nî si hua 'ngo dinînt nne nika nî nitaj si nikò' nika sô' rukû Ma'an Jesús nî sê gakin'in huin si nne nika nguèj sô'

mánj; dadin' si gakin'in huin guendâ nne nika nguèj sô' hiô' ni gahuin da'ní nguèj sô' ne'ej ata gakin'in, sani sê danj huin mánj dadin' ne'ej huin da'ní nguèj sô' ni ne'ej gèe huin riñan Ma'an Ña'anj an. ¹⁵ Sani si hua ruhuâ sí nitaj si nikò' rukû Ma'an Jesús gudunâj sô' nika sô' ni si garan' ñu'un' guendâ ganin ruhuâ sô' dânanj mánj, ni gà'hue gudunâj sô' nika sô'; dadin' sê si ànùmin nguèj sô' si nda guesâ chre gane nguèj sô', dadin' gakin' Ma'an Ña'anj an ga'na' nguèj sô' guendâ ga din'inj ruhuâ nguèj sô'. ¹⁶ Dadin'. Nùnj huin si gi'hiâ' gin'in' si gà'hue gùnùkuâ' gi'hiâ' gananin nikat hiaj doj yuguej. Nùnj huin si 'hiâ' gin'in' si gà'hue gùnùkua' gi'hiâ' gananin nika hiaj doj din'inj.

¹⁷ Sani gi'hiaj nej suj dàj riki Ma'an Señor riñan nej suj, ni huê dàj rûn' gi'hiaj Ma'an Señor nga gakin nej suj, ni huê danj gi'hiaj nej suj; ni huê dânanj ga'nin' sùnj riñan daran' nej si-nùhuì Ma'an Jesús màn nìn' gàchrà'. ¹⁸ Ni si hua da'aj nej suj gà' giyi'ne' doj nninj arán raá nneè nà'àj nga gakin' Ma'an Ña'anj an ga'na' nej suj. Ni huê danj ga nej suj. Ni si hua da'aj nej suj gakin' Ma'an Ña'anj an ga'na' sani hua nìn' gàchin giyi'nè' doj nninj arán raá nneè nà'àj nej suj nga gakin' Ma'an Ña'anj an ga'na' nej suj. Hiô' ni si ga'ne' nej suj nninj arán raá nneè nà'àj nej suj mánj. ¹⁹ Dadin' sê sa ña'an huin si si giyi'ne' doj nninj arán raá nneè nà'àj nej suj, nej si giyi'ne' doj nninj arán raá nneè nà'àj nej suj mánj, sa ña'an huin si dagahuin' nej suj sun giyi'nin gi'hiaj Ma'an Ña'anj an nanj ánj. ²⁰ Dàj nanj hua ma'an nej suj nga gakin' Ma'an Ña'anj an ga'na' nej suj, ni huê danj ga nej suj. ²¹ Sani si nga gakin' Ma'an Ña'anj an ga'na' ni huin' 'ngo musú 'ninj gi'hiaj sun chre riñan 'ngo yiru'huee, ni si giriñun ruhuâ' mánj; sani si huaj gà'hue gùnùkua' gà'ninj ra'a yiru'hue dan sò' ni dugu'nin' ni giyi'nin riñan' nanj ánj. ²² Dadin' si gakin' Ma'an Señor ga'na' 'ngo musú gi'ninj gi'hiaj sun chre riñan 'ngo yiru'huee, ni giyi'nin riñan sô' nga gùyùmàn ruhuâ sô' ni'in sô' Ma'an Señor; sani nej sí nitaj si huin si-musú 'ngo sí yiru'huee nga gakin' Ma'an Señor ga'na' sô' riñanj, ni gahuin sô' 'ngo musú gi'ninj gi'hiaj

sun chre riñan Ma'an Cristo. ²³ Sa gà' girânj Ma'an Señor Jesús huin nej suj; huê danj ni si gahuin nej suj musû gi'ninj gi'hiaj sun chre riñan nej sí gà' mánj. ²⁴ Huê dàj rûn' hua nej suj nga gakín Ma'an Señor Jesús gà'na' nej suj riñanj, huê danj ga nej suj ni ganikín' ran nej suj riñan Ma'an Ña'anj an.

²⁵ Rayi'í nej siyànà ñaan ni nitaj suun ga'nin' Ma'an Señor riñanj dàj gà'nin' sùnj riñan ninj; saní gatâ dânanj riñan daran' nej dinînt ni nej yugue' dàj garânj da'nga' ruhuâj, ni dàj rûn' ganânin' àko ruhuâ Ma'an Señor ni'in ñunj guendâ huín 'ngo sí hue'ê dagahuin riñanj. ²⁶ Ganîn ruhuâj si dũgũnàj huaj si gane 'ngo rîn sí, rayi'í nej diû sañun 'na' ne' ñaan riñan sô'. ²⁷ Si hua nika' ni si ganîn ruhuâ' ganachi nikaj ñanj acta guendâ gudunâj nika' mánj. Si hua nun gayakaj nika', hiô' ni si gahuin sta'u ruhuâ' garan ra'a mánj. ²⁸ Saní si ganîn ruhuâ' garan ra'a' ni sê gakín'in huin mánj; ni si gayakaj siyànà ñaan nikaj ni garan ra'a ni sê gakín'in huin mánj, saní nej siyànà ñaan ni nej sí ñaan garan ra'a ni úta giran' sañun nej sô', saní nun garan' ruhuâj si giran' sañun nej suj mánj.

²⁹ Saní gatâ dânanj, gunîn nej suj dinînj: Dadin' doj sînj diû hua, ni nej suj nne nika ni gi'hiaj nej suj dàj rûn' gi'hiaj nej sí nitaj si nne nika; ³⁰ ni nej suj dugue'e ni gi'hiaj nej suj si nitaj si dugue'e nej suj; ni nej guiî hua ñihîà' ruhuâ ni gi'hiaj ninj si nitaj si hua ñihîà' ruhuâ ninj; ni nej guiî girânj ni gi'hiaj ninj guenda si nitaj si girânj ninj; ³¹ ni nej suj garânj sun nej rasun màn ruhuâ yumiguî nânj, ni gi'hiaj nej suj guenda si nitaj si garânj sun nej suj nej rasun nânj, dadin' sa ganahuij huin daran' nej rasun dânj.

³² Sa ruhuâj huin si si ginichre ruhuâ nej suj. Dadin' sí nne 'ngo rîn ni hua diû riñan sô' guendâ gunanj gitsi sô' riñan Ma'an Señor, ni dàj gi'hiaj sun hue'ê sô' riñan Ma'an Señor; ³³ saní sí nne nika ni nun ruhuâ sô' giran sô' nej rasun màn ruhuâ yumiguî nânj guendâ ga hue'ê gane nej dũgui' sô', ni huê danj nanj nun ruhuâ sô' dàj dagahuin hue'ê sô' riñan nika sô'. ³⁴ Sê guñan hua diû riñan siyànà nne nika ngà siyànà ñaan

mánj. Siyànà ñaan ni hua diú riñanj guendâ gunanj gĩtsi riñan Ma'an Señor ni guendâ nagĩ'hiaj gej nneè ku ni nagĩ'hiaj gèj nanè nimanj riñan Ma'an Na'anj an; sanì siyànà nne nika ni ganahuij ruhuâj guendâ nagĩ'hiaj sà'aj nej rasun màn ruhuâ dukuj, ni dàj dagahuin hue'ej riñan nikaj.

³⁵ Gatâ dānanj gunin nej suj sanì sê si nagĩ'hiaj ch̀i sta'uj riñan nej suj mánj; gatâ guendâ si sà' ma'an nej suj ni ginì'in nej suj dàj dagahuin hue'è nej suj, hiò' ni nitaj ǹnj garan' ñu'unj riñan nej suj guendâ gunanj gĩtsi nej suj riñan Ma'an Señor.

³⁶ Sanì si hua da'aj nej suj ganin ruhuâ si gà' añun ruhuâ da'nin yànà nej suj, ni da'hui garan ra'a ngà sò' gà' hua yugui garan ra'a, ni gà'hue garan ra'a ni sê gakin'in huin mánj.

³⁷ Sanì sí ñan ni siyànà ñan hua yitinj ruhuâ ngà nimān si si gayakaj nika, ni chrun nej sij ginikaj sun nej sij riñan nneè kú nej sij, ni d̀gùnàj huaj si si gayakaj nej sij nika nej sij nanj ánj. ³⁸ Huè danj ni sí garānj yina garan ra'a da'nin yànà ni d̀gùnàj gi'hiaj sò', sanì sí nun garan yina si garan ra'a da'nin yànà ni dānanj ũta d̀gùnàj gi'hiaj sò'.

³⁹ Siyànà nne garan ra'a riñan ley ngà nika ni nikaj sun ley riñan nguèj nika sij nga nin' hua ni'nà' nguèj sij, sanì nga gahui' nika siyànà dānj, ni giyi'nin riñanj ni ga'hue garan ra'a ñunj ngà a'ngò sí garan' ruhuaj, sanì da'hui garan ra'a ngà sí nìkò' rukù Ma'an Señor. ⁴⁰ Sanì ñ̀nj ganin ruhuâ ni dānanj ga hue'è gane si si gayakaj nika nanj ánj; gatâ dānanj dadin' ganin ruhuâj si nne si-Espiritu Ma'an Señor ngàj nanj ánj.

Nej nihia ga'hui' nej sij riñan ña'anj gi'hiaj ra'a síi

8 Rayi'í nej sa ga'hui' nej sij riñan nej ña'anj gi'hiaj ra'a síi, ni daran' nè' gà' ni'in dàdò' rayi'í nej nānj. Sanì sa ni'in' dānj ni gi'hia si ganin ruhuâ' si huin' doj, sanì sa 'ì ruhuò' dānj ni gà'hue gi'hia ganahuin nukuaj a'ngò nej dugui' nìkò' rukù Ma'an Cristo. ² Ni si hua 'ngo nej suj ganin ruhuâ si ni'in nej suj doj, ni hua nanj gachin ginì'in nej suj sa da'hui nej suj gini'in nej suj. ³ Sanì si hua 'ngo nej suj 'ì ruhuâ ni'in

Mạ'an Ña'anj an, nị gà' ni'in Mạ'an Ña'anj an si 'ì ruhuâ nej suj ni'in nej suj Mạ'an.

⁴ Rayi'f nej nihia ga'hui' nej suj riñan ña'anj gi'hiaj ra'a síi, nị gà' ni'in' si nitaj nùnj huin nej ña'anj diga'ñu'unj màn ruhuâ yumiguì mánj, nị 'ngo rìn Mạ'an Ña'anj an hua. ⁵ Nùnj huin si huà da'aj nej sô' gataj si ùta gà'ì ña'anj an hua ne' yàtà'a ngà riñan hio'óo, nị huê danj nanj gataj nej sô' si ùta gà'ì Señor hua. ⁶ Guendâ nej ñnũj nị 'ngo rìn Mạ'an Ña'anj an hua, nị huej huin Rej daran' nê', nị huê Mạ'an huin sa gi'hiaj daran' nej sa màn ruhuâ yumiguì, nị nê' huin si'hiaj Mạ'an; nị 'ngo rìn Mạ'an Jesucristo huin Señor riñan nê', nị huê Mạ'an huin sa gi'hiaj nị rayi'f dan ga'hue man nê' nị ga'hue mân daran' nej sa màn gini'hio.

⁷ Sanị sê daran' nej guì garânj da'nga' ruhuâ rayi'f nej nuguan' nânj mánj; dadin' huà da'aj ninj nị huà nanj nnùn ña'anj ninj riñan nej ña'anj gi'hiaj ra'a síi, nị nga yâ ninj nej nihia tàj riñan nej ña'anj gi'hiaj ra'a síi nị ganin ruhuâ ninj si gi'hiaj ninj gakin'in dadin' ga'min gakin' da'nga' nùn ruhuâ nimân ninj riñan ninj. ⁸ Yàngà' nị sê sa yô' dan gi'hiaj si ganahuin ra'a Mạ'an Ña'anj an ñnũ' mánj, nị si yô' nị sị ganin ruhuô' si huin' doj mánj, nị si nitaj si yô' nị sị ganin ruhuô' si huin' doj mánj. ⁹ Sanị nùnj huin si gà'hue ya nej suj sanị ga gudadú nej suj nị sị yâ nej suj da'nga nị sị gi'hiaj nej suj si gininaj ruhuâ a'ngô dugui' nej suj huà ninaj ruhuâ. ¹⁰ Dadin' si sò' nị gà' ni'in' si nitaj nùnj huin nej ña'anj gi'hiaj ra'a nej síi nị rayi'f dan nị nnê' yâ' ñan nne nej ña'anj gi'hiaj ra'a síi, sanị gini'in a'ngô dinint hiaj doj guyumân ruhuâ si nne' hiuj dânj yâ', nị sị ganin ruhuâ sij ya sij nihia dânj rà' saj ùn'. ¹¹ Sanị sò' nị gà' ni'in' si nitaj nùnj huin nej ña'anj diga'ñu'unj nị rayi'f dan nị nnê' yâ' ñan nne nej ña'anj gi'hiaj ra'a síi, sanị gi'hiâ' si gà'anj nị'hià dinint huà ninaj ruhuâ nimân guendâ ganin huà' ruhuâ nimân sô' nga nne sô' ya sô' hiuj dânj, sanị rayi'f sô' gahui' Mạ'an Cristo nanj ánj. ¹² Huê dânanj gi'hiaj nej suj, nị gi'hiaj nej suj si gininaj ruhuâ nej dinint nị gininaj ruhuâ

da'nga' n̄un ruhuâ nimân sô' gi'hiaj nej suj, hiô' n̄i riñan Ma'an Cristo gi'hiaj nej suj gak̄in'in. ¹³ Huê dan n̄i, si rayi'î nihia yâj n̄i gi'hia si gininj din̄in riñan gak̄in'in, huê danj n̄i gâ' 'ngo si yâj nihia dânj gâ' mánj, guendâ s̄i gi'hia ganatu sô' riñan gak̄in'in.

Nani'hiaj 'ngo apóstol

9 Sê sí ga'anj gidigân sin̄in si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an huín, n̄i sê gâ' gahuí riki chrej yîñanj n̄ikaj nej sí judío. N̄i sê gâ' gini'in Ma'an Señor Jesús rà' saj ûn'. N̄i sê ñúnj gidigân rayi'î Ma'an Señor Jesús riñan nej suj n̄i rayi'î dan n̄i guyumân ruhuâ nej suj ni'in nej suj Ma'an rà' saj ûn'. ² N̄i si nitaj si guyumân ruhuâ a'ngô nej sô' si huín sí ga'anj gidigân sin̄in si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an, san̄i guendâ nej suj n̄i huín sí ga'anj gidigân sin̄in si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an; dadin' guendâ guyumân ruhuâ nej suj gi'hiâ n̄i dânj huin 'ngo da'nga' n̄ikaj nej suj si yà'ngâ' hia n̄i huín sí ga'anj gidigân sin̄in si-nùguàn' Ma'an Señor riñan nej suj.

³ San̄i dânanj gatâ riñan nej sô' ganachin' guenda riñanj, nga duna'huê rayi'î riñan nej sô'. ⁴ Hiô' n̄i nitaj n̄i'hiaj nguèj ñúnj Bernabé ya nguèj ñúnj n̄i gò'ò nguèj ñúnj rà' saj ûn'. ⁵ Hiô' n̄i nitaj n̄i'hiaj nguèj ñúnj Bernabé garan rà'a nguèj ñúnj ngâ 'ngo nej yugue' n̄i ginikaj nguèj ñúnj ga'anj nguèj ñúnj dânè' huaj nguèj ñúnj rà' saj ûn', dàj rûn' gi'hiaj a'ngô nej din̄int ga'anj gidigân sin̄in si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an rà' saj ûn', dadin' huê danj nanj garan rà'a nej din̄in Ma'an Señor, n̄i huê danj nanj garan rà'a Cefas nej rà' saj ûn'. ⁶ Hiô' n̄i man 'ngo rin nguèj ñúnj Bernabé giri' n̄i'hiaj gi'hiaj sun da'nga n̄i ga'hue gîrî' nguèj ñúnj ya nguèj nanj n̄i'. ⁷ N̄i gâ' si 'ngo nej stadû nitaj si gutin' si-sàn'anj rayi'î sa gachin riñan sô' dadin' gobierno guru'hue daran' sa gachin riñan sô'. N̄i ahuin sí gunun chrun uba n̄i nitaj si yâ sô' chruj uba gahiu rà'a chrun dânj rà'aj. N̄i ahuin sí dugumîn matsij i n̄i nitaj si go'o sô' si-tò matsij dugumîn sô' rà'aj. ⁸ N̄i s̄i gan̄in ruhuâ nej suj si nuguan' giri rà nej sí huin sa ga'm̄nj, dadin' huê dânanj gataj riñan si-

ley Ma'an Ña'anj an nanj ánj. ⁹ Dadin' huê danj taj riñan ley gachrûn Moisés: "Ni si ga'nin' nnanj du'hua rô gutin' riñan chrin' trigu mánj." Hiô' nî nîkaj gudadû Ma'an Ña'anj an ngà nej rô gurûn riñan chrin' trigu nanj nî', ¹⁰ rayi'f nej ñûnj gi'hiaj sun si-sun Ma'an Ña'anj an huin ga'min dânanj. Ni rayi'f nej ñûnj gi'hiaj huin sa ga'min riñan ñanj; dadin' sí ganachej hio'óo nî da'hui sô' gànà'huìj sô' sa gahui riñan hio'ó dânj, nî sí gutin' chrin' trigu, nî gana'huìj sô' si gahui kan trigu gîrî' sô'. ¹¹ Ni si ga'min nej ñûnj, si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an siganin' nej suj nî ùta a'nan' huaj si ganahuin ra'a nej ñûnj doj san'anj riki nej suj riñan nej ñûnj nanj nî'. ¹² Ni si ganahuin rà'a a'ngô nej sô' san'anj da'hui nej ñûnj ganahuin rà'a nej ñûnj gi'hiaj nej suj, hiô' nî sê hua niñan si ganahuin rà'a nej ñûnj san'anj dânj gi'hiaj nej suj rà' saj ùn'.

Sani nitaj si ganachin' nej ñûnj san'anj dânj riñan nej suj mánj, dadin' hua nùkuaj ruhuâ nej ñûnj ngà daran' nej sa gachin' riñan nej ñûnj. Guendâ nun garan' ruhuâ nej ñûnj si ga'min a'nan' nej guiè rayi'f si-nùguàn Ma'an Jesucristo nanj ánj. ¹³ Nun ni'in nej suj si nej rej gi'nin' ruhuâ nùhui nîko nî yâ nej sô' nej sa hua'anj gà'huì' nej guiè ruhuâ nùhui rà' saj ùn', nî nej sô' gi'hiaj sun ñan nîkîn' si-na ña'anj an nî yâ nej sô' nej yuku hua'anj gà'huì' nej guiè riñan si-na ña'anj an dânj rà' saj ùn'. ¹⁴ Ni huê danj gataj Ma'an Señor gunin' nej sô' hua'anj gananin' nuguan' gi'hiaj gananin' nej guiè, si ya nej sô' sa gà'huì' nej guiè riñan Ma'an Ña'anj an nanj ánj. ¹⁵ Sani ñûnj nî nitaj àmàn garânj sunj nej sa ga'hui' nej guiè riñan Ma'an Ña'anj an, nî sê si gachrûn nuguan' nânj guendâ huin ruhuâj si riki nej suj doj san'anj an garan' sunj mánj; dadin' si riki nej suj san'anj dânj garan' súnj nî dânanj dùgùnàj huaj si gahuij gà' da' guendâ ganahuin ra'á san'anj dânj, dadin' nun garan' ruhuâj si ga'min a'nan' a'ngô nej guiè rayi'f nej sa gi'hia mánj.

¹⁶ Dadin' si ganatá nuguan' gi'hiaj gananin' nej guiè, nî si ga'hue gata si ùta huín doj mánj; dadin' hua niñan si da'hui gà'min; nî ùta nîkí si gîran' sàñùnj sisi si ganatá riñan nej guiè

nuguan' gi'hiaj ganānin ninj. ¹⁷ Huê danj ni ganin ma'an ruhuâj ni ganānj si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an riñan a'ngô nej guiì, huê dan ni Ma'an Ña'anj an huin sa naruhue riñanj; sani si nitaj si dà'ngà' ruhuâj nga ga'mîn si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an, ni ga'min gakîn' Ma'an Ña'anj an riñanj dadin' huā niñan si gànàninj si-nùguàn' Ma'an dadin' gà' duguta súnj ñunj nanj ánj. ¹⁸ Huê dan ni ahuin sa huin du'huêj rà'aj. Du'huêj huin guendâ ganānj nuguan' gi'hiaj ganānin nej guiì, ni ganata' chré si-nùguàn' Ma'an Cristo riñan ninj, ni núnj huin si nanì'hia huin san'anj ga'hui' nej guiì riñan Ma'an Ña'anj an ni ga'hue garan súnj san'anj dânj guendâ gànàninj doj si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an sani gà' dânj ni nitaj si garanj súnj san'anj dânj mánj.

¹⁹ Huê danj ni nga gi'hiaj sun chré riñan nej guiì, ni gahuín 'ngo musú gi'ninj gi'hiaj sun chre riñan daran' ninj, guendâ huin ruhuâj gi'hiaj gananj úta gà'ì nej guiì ginikò' rukú Ma'an Cristo. ²⁰ Ni nga níkin' ngà nej judío, ni huín judío dàj rún' huin nej sô' guendâ gi'hia si ganānin nej sô'; ni huê danj nanj gi'hia si níkej chre si-ley Moisés núnj huin si nitaj si níkej chre si-ley Moisés, ni gi'hia dânanj guendâ huin ruhuâj gi'hiaj gananj nej sô' níkej chrej si-ley Moisés; ²¹ ni nga níkin' ngà nej sí nitaj si ni'in si-ley Moisés, ni gi'hia si nitaj si ni'in si-ley Moisés riñan nej sô' ni sê danj ruhuaj gata si nitaj si 'nín riki si-ley Ma'an Ña'anj an mánj, dadin' 'nín riki si-ley Ma'an Cristo, da'nga ni ga'hue gi'hiaj gananj nej sô' nitaj si 'nínj riki si-ley Moisés. ²² Ni gi'hia si huín 'ngo sí ninaj chre nga níkin' ngà 'ngo sí nitaj guesâ niko, ni gi'hia dânanj guendâ huin ruhuâj gi'hiaj gananj nej sô'; ni 'hiâ si anîn ruhuâj dàj rún' anîn ruhuâ a'ngô nej sí dânj, guendâ huin ruhuâj gi'hia ganānin nej sô'. ²³ Ni gi'hia dânanj rayi'î nuguan' gi'hiaj ganānin nej guiì, dadin' ruhuâj ganahuin ra'á nej sa taj riñan nuguan' dânj.

²⁴ Nun ni'in nej suj si nej sí gunānj ñan duku nej sij rumin, ni yàngà' hia ni gunānj daran' nej sô', sani 'ngo rìn nej sô' gi'hiaj ganānj rà' sa ún'. Gunānj nej suj nda gùnùkuaj nej suj

gi'hiaj gānan nej suj nī gānahuin rā'a nej suj sa rīkī Mā'an Ñā'anj an riñan nej suj. ²⁵ Daran' nej sí ūta huin ruhuâ gi'hiaj gānan ñan duku nej sô' rumin, nī ūta dugumîn nej sô' mā'an nej sô', yàngà' hia, nī sa ganahuin rā'a nej sô', nī huin 'ngo korona koj runanj an gīnun ahui nej sô' sanī nānj nī huin sa girē', sanī sa gānahuin rā'a nê' nga gi'hiaj gānan nê', nī sê sa girē'ē huin mánj. ²⁶ Nī huê dānanj gunân, sanī sê sī man đīn' nanj gunân mánj; sanī huê danj nanj gutá da'nga hia, nī nitaj si gi'hia dāj rún' gi'hiaj sí man si ga'hui' guchru'u riñan nanèe mánj, ²⁷ dadin' sa gi'hia huin si ūta dugumīnj mā'án, nī gunānj gītsi chrê riñan nej guiì, dadin' nun garan' ruhuâj si ne' rùkù nga gisīj gahuín 'ngo sí ga'anj gànàtà' si-nùguàn' Mā'an Ñā'anj an nī sī ganahuin rā'a Mā'an Ñā'anj an ñùnj mánj.

Duna'nga sij si gā gūdadū' ngà nej ñā'anj gi'hiaj rā'a síi

10 Nun garan' ruhuâj si gīnī'ñun nej suj, rayi'í nuguan' nānj man đīnīn, dadin' yi nê' nej sachij gimân àsij nā nī gimân daran' nej sij riki nnga riñan hio'ó nàkòo, nī gachīn daran' nej sij ruhuâ nne nā'anj mare; ² nī daran' nej sij gata' nne ngà Moisés riki nnga nī ngà ruhuâ nne ñā'anj mare, ³ nī guñan chre yâ daran' nej sij nihia ga'hui' Mā'an Ñā'anj an riñan nej sij, ⁴ nī guñan chre go'o daran' nej sij nne ga'hui' Mā'an Ñā'anj an riñan nej sij, dadin' go'o nej sij nne gahui riñan huej huaj ngà nej sij, nī huej dānj huin Mā'an Cristo. ⁵ Sanī gā'ì nej sij nun gi'hiaj nej sa garan' ruhuâ Mā'an Ñā'anj an; rayi'í dānj nī gahui' nej sij riñan hio'ó nàkòo.

⁶ Sanī daran' sa giran' nej sij nī gahuin 'ngo da'nga'a riñan nê', nī sī gahuin sta'u ruhuâ nê' guendâ gi'hiô' sa yì'ì, dāj rún' gi'hiaj nej sij sa yì'ì mánj.

⁷ Nī sī gīnūn ñā'anj nej suj riñan nej ñā'anj gi'hiaj rā'a síi, dāj rún' gi'hiaj dā'aj nej sij mánj, dadin' huê danj nnunj riñan ñanj: “Nī ga'anj gane nej guiì Israelita mán hiuj dānj nī yâ ninj nī go'o ninj, nī ne' rùkù nī ganayumàn ninj nī gayi'ì ninj nī

guduku ninj nì ganahuin nìhià' ruhuâ ninj.” ⁸ Nì sị gaché sịgìchrà' nê', dàj rûn' gaché sịgìchrà' a'ngô da'aj nej sij, dadin' rayi'f dan nì gahui' nda kò huà'ninj mìn nej sij 'ngò rìn gui dânj. ⁹ Nì sị gayakaj nê' da'nga'a ngà Mạ'an Jesús, dàj rûn' gayakaj nej sij da'nga'a ngà Mạ'an Ña'anj an, nì gahui' nej sij gi'hiaj nej yukuáa gui dânj. ¹⁰ Nì sị ga'min nej suj yi'f Mạ'an Ña'anj an, dàj rûn' ga'min nej sij yi'f Mạ'an Ña'anj an, dadin' gahui' nej sij gi'hiaj ángel dagahui' nej guiì.

¹¹ Nì sa giran' nej sij nga nâ gahuin 'ngò da'nga'a riñan nê' mản diû hiaj, nì nnunj riñan ñânj guendâ giyi'nin' suun riñun' nì sị gi'hiô' sa gi'hiaj nej sij mánj. ¹² Huê danj nì nej suj anîn ruhuâ ganikîn' ran, nì ni'hiaj nej suj nì sị gininj nej suj riñan gakîn'in mánj. ¹³ Dadin' nun gà'nà' gakîn' ùta chì' hua duguane' sichre riñan nej suj sisi sị gunùkuaj nej suj gachìn nej suj riñan gakîn' dânj; dadin' hue'ê dagahuin Mạ'an Ña'anj an si-nùguàn'anj nì sị ga'nin si ùta giran' sañun nej suj mánj, nì nga gùyùmàn gakîn' duguane' sichre riñan nej suj nì riki Mạ'an Ña'anj an guesâ nì gùnùkuaj nej suj gachìn nej suj riñan sa chì' hua dânj, da'nga nì ga'hue gùnùkuaj nej suj gachìn nej suj riñan gakîn' dânj.

¹⁴ Huê danj nì guxun nej suj ma'an nej suj, riñan nej ña'anj gi'hiaj rạ'a síi. ¹⁵ Ga'min dânanj riñan nej suj dadin' ni'ín si chrun nej suj garan da'ngà' ruhuâ nej suj; nì ga'hue ganakaj guendâ nej suj rayi'f nej sa gatâ gunin nej suj. ¹⁶ Nga go'o nê' nne chruj uba nun ruhuâ basu garânj sun' nga ga'min hue'ê' yi'f Mạ'an Ña'anj an, nì sê tun Mạ'an Cristo huin nì go'o nùguàn'àn nê' rà' saj ûn'. Rachrún yô' nì sê nneè kú Mạ'an Cristo huin nì yâ nùguàn'an nê' rà' saj ûn'. ¹⁷ Nì man 'ngò rìn rachrúun huin, sanì ùta gà'ì ran' nê' huin, nì huin' 'ngò rìn nneè kúu; nì yâ darûn' rachrún dânj.

¹⁸ Gìnì'hiaj nej suj dàj gi'hiaj nej sô' gimân yuman' Israel; dadin' yâ nùguàn'àn nej sô' nneè nej yuku guta' nej guiì riñan si-na ña'anj an. ¹⁹ Nì sê sa ñạ'an doj huin nej ña'anj gi'hiaj rạ'a síi, nì sê sa ñạ'an doj huin nneè nej yuku guta' nej sô' riñan nej ña'anj gi'hiaj rạ'a síi gà' da' a'ngô nej nneè mánj. ²⁰ Sa gatâ

huin si nga guta' nej sí nàsìnùnĵ un nihiaa, nĵ riñan sichre guta' nej sô' nihia dânĵ, nĵ sê riñan Ma'an Ña'anĵ an guta' nej sô' nej nihia dânĵ; nĵ rayi'fĵ dan nĵ nun garan' ruhuâĵ si ya nej suj nej nihia guta' nej sô' riñan sichre mánĵ. ²¹ Nĵ si ga'hue go'ô nej suj nne chruj uba nun ruhuâ si-basû Ma'an Señor, nĵ si ga'hue go'ô nej suj sa nun ruhuâ si-basû sichre, nĵ si gane nej suj ya nej suj yi'nín si-mesa Ma'an Señor, nĵ si ga'hue gane nej suj ya nej suj yi'nín si-mesa sichre mánĵ. ²² Nĵ ga'hue gi'hiô' si ġina'an ruhuâ Ma'an Señor ni'in ñun' nanĵ nîn'. Nĵ dânanĵ nùkuô' doĵ gâ' da' Ma'an Señor nanĵ nî'.

**Daran' nej sa gi'hio nĵ gi'hio si ga'min
hue'ê nej ġui' yi'fĵ Ma'an Ña'anĵ an**

²³ Daran'anĵ huin sa gâ'hue gi'hiâ, sanĵ sê daran'anĵ huin sa ni'ñanĵ an riñanĵ mánĵ; daran'anĵ huin sa gâ'hue gi'hiâ, sanĵ sê daran'anĵ huin sa gi'hiaĵ ġanahuin nùkuaj ruhuâ nimânĵ mánĵ. ²⁴ Si ga'hue nânà'huì' sa sâ' doĵ ġa riñun' mánĵ, nânà'huì' sa ga hue'ê riñan a'ngô nej dugui'.

²⁵ Daran' nej nneè ġudu'huêĵ nej sij ñan gane' nneè, nĵ ġiran nej suj ya nej suj, sanĵ si ġachín na'anĵ nej suj dânè' ga'na' nneè dânĵ, rayi'fĵ da'nga' nun ruhuâ nimân nej suj; ²⁶ dadin' si-'hiaĵ Ma'an Señor huin hio'óo nĵ daran' nej sa mán riñanĵ.

²⁷ Si ġakín 'ngô sí nun ġuyumân ruhuâ ni'in Ma'an Jesús gâ'ànj ya nej suj dukuâ sô', nĵ si ġarânĵ yina nej suj ġa'anĵ nej suj ngâ sô', nĵ ya nej suj daran' nihia rĵkĵ sô', nĵ si ġachín na'anĵ nej suj rayi'fĵ nihia dânĵ mánĵ, rayi'fĵ da'nga' nun ruhuâ nimân nej suj. ²⁸ Sanĵ si ġataĵ 'ngô sí dânĵ: “Nihia nan nĵ sa ġitá riñan nej ña'anĵ ġi'hiaĵ rĵ'a síi ġahuin”; hiô' nĵ si yâ nej suj nihia dânĵ, ġuendâ ġâ' ġanata' sí dânĵ ñan ġitá nihia dânĵ, rayi'fĵ da'nga' nun ruhuâ nimân a'ngô nej sô' ġua ninaj ruhuâ; dadin' si-'hiaĵ Ma'an Señor huin hio'óo ngâ daran' nej sa mán riñanĵ. ²⁹ ġa'mînĵ rayi'fĵ, da'nga' nun ruhuâ nimân a'ngô nej ġui, nĵ sê rayi'fĵ da'nga' nun ruhuâ nimân nej suj ġa'mînĵ mánĵ.

Dadin' nun garan' ruhuâj, “si rayi'î sa gi'hia ni gâ'huî' y'ij riñan da'nga' nun ruhuâ nimân a'ngô nej guiî ni gâ'min ninj rayi'î. ³⁰ Ni si gâ' ga'huî' si guruhuâ Ma'an Ña'anj an rayi'î nihia yaj, sanî nûnj huin saj ni dâñun da'huî' gâ gudadûj rayi'î sa gi'hia rà'aj. Ni huê dânanj gi'hia da'nga ni si ga'min nej sij yi'î Ma'an Ña'anj an nanj ánj,” ³¹ Ni si yâ nej suj, ni go'o nej suj, ni si hua a'ngô sa gi'hiaj nej suj, ni daran' diû ni ginikaj chrej nej suj ngâ Ma'an Ña'anj an rayi'î nej sa gi'hiaj nej suj. ³² Ni si gi'hiaj nej suj sa gininj a'nan' riñan nej judío ni sa gininj a'nan' riñan nej sí nâsinûnj un ni sa gininj a'nan' riñan nej sô' huin si-nûhuî Ma'an Ña'anj an. ³³ Ni huê danj nanj nûnj ni dugu'nín si gi'hiaj hue'é riñan daran' nej guiî, ni nitaj si nana'huî sa gahuin ma'án mánj, sa gi'hia huin si dugu'nín si ga hue'é riñan a'ngô nej guiî, da'nga ni ga'hue gananin ninj.

11 Gi'hiaj nej suj sa sà'aj dâj rûn' gi'hiâ, dadin' nûnj ni gi'hia dâj rûn' gi'hiaj Ma'an Cristo sa sà'aj nanj ánj.

Dâj gi'hiaj nej siyànâa ngâ ahui ninj

² Ga'min hue'é, rayi'î nej suj nanj dinîn, dadin' gananon ruhuâ nej suj ni'in nej suj daran' sa gachin riñanj, ni huê danj nanj úta hue'é dugumîn nej suj nej nuguan'an dâj rûn' gidigán ni dâj rûn' ga'nín suun riñan nej suj. ³ Sanî garan' ruhuâj si ginî'in nej suj si Ma'an Cristo huin sa ga'nin' riñan daran' nej sí, ni sí huin sa ga'nin' riñan siyànâa, ni Ma'an Ña'anj an huin sa ga'nin' riñan Ma'an Cristo. ⁴ Daran' nej sí garan' atsij i ahui nga ga'min nej sô' ngâ Ma'an Ña'anj an ni ganata' nej sô' dâj gahuin ni gi'hiaj nej sô' si gîrî' nâ'âj ahui nej sô' guendâ hua nej sô' dânanj. ⁵ Sanî daran' nej siyànâa nun garan' ahui nga ga'min ninj ngâ Ma'an Ña'anj an ni ganata' ninj dâj gahuin, ni gi'hiaj ninj si gîrî' nâ'âj ahui ninj; dadin' dâj rûn huin si gaka ninj huê mán ahui ninj huin. ⁶ Dadin' si nitaj si garan' siyànâa ahui, hiô' ni dũgùnâj huaj si gâ'nej huê ahui; ni si giri'ij sinâ'âj a gâ'nej huê ahui nej si gaka kan ahui, hiô' ni dũgùnâj huaj si garan' ahui. ⁷ Dadin' si ga'hue gûtà' sí atsij i ahui sij, dadin' huin sij si-da'nga' Ma'an Ña'anj an ni huin sij

sí gidigân dâj hue'ê hua Ma'an Ña'anj an; nî siyànàa gidigân dâj hue'ê hua sí. ⁸ Dadin' nga gi'hiaj Ma'an Ña'anj an sí nî nun garan sunj siyànàa mánj, nî nga gi'hiaj Ma'an Ña'anj an siyànàa nî garânj sunj sí, ⁹ nî sê rayi'î siyànàa gi'hiaj Ma'an Ña'anj an sí mánj, rayi'î sí gi'hiaj Ma'an Ña'anj an siyànàa. ¹⁰ Rayi'î dan nî siyànàa nî garan atsij i ahui nî gahuin 'ngo da'nga' níkaĵ sun riñanj, rayi'î nej ángel. ¹¹ Sani guendâ nej sí níkò' rukû Ma'an Cristo nî si nuhui' sí nî sî ga'hue ga siyànàa, nî si nuhui' siyànàa nî sî ga'hue ga sí mánj; ¹² dadin' nga gi'hiaj Ma'an Ña'anj an siyànàa nî garânj sunj nneè kú sí, sani huê danj nanj ga'nga sí riki siyànàa; nî Ma'an Ña'anj an huin sa gi'hiaj guñan nguèj sij.

¹³ Gayakaj guendâ nej ma'an nej suj: Nî si dùgùnàĵ huaj si nga ga'min siyànàa ngà Ma'an Ña'anj an nî ña'an huaj si gutaj atsij i ahui. ¹⁴ Nî sê gidigân nej sa màn ruhuâ yumigui nânj: Si nitaj si dùgùnàĵ huaj si gudunâĵ sí si gahuin yè'è duhuê ahui sô' rà' saj ûn'. ¹⁵ Nî si gudunâĵ siyànàa gahuin yè'è duhuê ahui nî dùgùnàĵ huaj; dadin' si-lugâ atsij guta' ninj ahui ninj nî ga'hui' Ma'an Ña'anj an duhuê ahui ninj nanj ánĵ. ¹⁶ Ngà daran' nej nuguan' gatâ, nî si hua da'aj nej sô' ruhuâ gunin rayi'î nej nuguan' nânj, nî nitaj si níkaĵ chrej nej ñúnĵ rayi'î nej nuguan' nânj, nî gà' nitaj si níkaĵ chrej si-nùhuì Ma'an Ña'anj an nej chrej nânj.

Sa gi'hiô' ngà gido'o' si-sena Ma'an Señor

¹⁷ Sani nej nuguan' gachrûnj huaj riñan nej suj, nî sê sî gata si ûta hue'ê hua sa gi'hiaj nej suj mánj; dadin' sê sî ganara'hui' nej suj guendâ gi'hiaj nej suj sa hua hue'ê doj mánj, ganara'hui' nej suj guendâ gi'hiaj nej suj sa a'nan'an. ¹⁸ Gà' sinin nuguan' ganahuin ra'á gi'hiaj nej suj huin, nî nga nara'hui' nej suj huin si-nùhuì Ma'an Jesús nî gunin si giyichra' da'aj nej suj; nî da'aj danin nî guyumân ruhuâĵ rayi'î nuguan' nânj. ¹⁹ Dadin' hua niñan si giyichrà' da'aj nej suj, da'nga nî gurugui'ij ahuin go'ngo hia nej suj huin da'ní Ma'an

Ña'anj an. ²⁰ Nga nara'hui' nej suj ya nej suj ni sê si-sena Ma'an Señor gida'a nej suj mánj. ²¹ Dadin' nga nagane nej suj yâ nej suj, ni hua da'aj nej suj gayi'i gahuin sti'nin sinin; ni hua a'ngô da'aj nej suj ganachinj yi'naa riki ni a'ngô da'aj nej suj go'o ni nagunin nej suj. ²² Núnj huin saj ni gi'hiaj nej suj dânanj rà'aj, ni nitaj dukuá nej suj hua si ya nej suj ni go'o nej suj rà' saj ún'. Si nagi'hiaj ninaj nej suj si-nùhui Ma'an Ña'anj an mánj, si gi'hiaj nej suj si girì' nà'aj nej sí ran àko sà'. Núnj huin si huin ruhuâ nej suj rà'aj. Úta hue'ê gà'min riñan nej suj guendâ gi'hiaj nej suj dânanj ruhuâ nej suj ní'. Si ga'min hue'ê rayi'f nej suj guendâ gi'hiaj nej suj dânanj mánj.

Guchruj sun si gi'hiaj si-sena Ma'an Señor

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Dadin' ganahuin ra'á nej nuguan' riki Ma'an Señor ni huê danj gidigân riñan nej suj: Dadin' ñan' nga naga'hui' Judas Iscariote Ma'an Señor Jesús, ni gida'a Ma'an rachrúun; ²⁴ ni nga gisij ga'huij si guruhuâ Ma'an Ña'anj an, ni guchra' da'a rachrúun ni gata: “Gida'a nej suj, ni ya nej suj; dadin' nânj huin nneè kû ni rayi'f nej suj giyichra' da'a; ni gi'hiaj nej suj dânanj ni ganunun ruhuâ nej suj dâj giran'án.” ²⁵ Ni huê danj nanj gida'a basû nun nne chruj uba, ni ne' rùkù nga gisij gahuin sti'ninj, ni gata: “Sa nun ruhuâ basû nânj huin tún ni nngaj nagi'hiaj nàkàj si-nùguàn'ânj ngà nej síi; ni da' go'o nej suj nne chruj uba ni ganunun ruhuâ nej suj sa giran'án.”

²⁶ Huê danj ni, daran diú nga gida'a nej suj ni ya nej suj rachrún, ni go'o nej suj nne chruj uba nun ruhuâ basû nânj, ni ganata' na'anj nej suj riñan a'ngô nej guì si gahui' Ma'an Señor Jesús ni huê danj gi'hiaj nej suj nda gui nànikàj ñunj gà'nàj.

Guì gi'hiaj gakìn'in ni gida'a ninj si-sena Ma'an Señor ni nitaj si hua hue'ej

²⁷ Huê danj ni ahuin nanj sí gida'a Sena nga yâ sô' rachrúun ni go'o sô' nne chruj uba nun ruhuâ basû nânj ni si nitaj si

aché nika sô' riñan Ma'an Ña'anj an, ni gi'hiaj sô' gakïn'in ngà nneè kú ni ngà tun Ma'an Señor Jesús nanj ánj. ²⁸ Huê danj ni ganakaj guendâ nej suj dàj hua da' go'ngo nej suj, da'nga ni ga'hue ya nej suj rachrúun ni go'o nej suj nne chruj uba nun ruhuâ basû nânj. ²⁹ Dadin' nej guii ni yâ ni go'o ninj sanj nitaj si aché nika ninj riñan Ma'an Ña'anj an, ni nitaj si garânj da'nga ruhuâ ninj si sa haii huin nneè kú Ma'an Señor, ni yâ ninj sanj huâ nanj gi'hiaj ninj gakïn'in ni yâ ninj guendâ ma'an ninj. ³⁰ Guendâ rayi'î gi'hiaj ninj dânanj ni ùta mân nej guii a'nan'an ni màn nej guii gininaj ruhuâ siganînj ninj, ni ùta gà'î ninj gà' gahui' ngà nimân ninj. ³¹ Ni si hue'ê nađigi'ñûn' dàj huo' riñan Ma'an Ña'anj an, hiô' ni sî gitá gakïn'in yichrô' gi'hiaj Ma'an Ña'anj an mánj. ³² Sanj si riki Ma'an Señor kastigu riñun', ni gi'hia dânanj da'nga ni gahuin chrun' ni sî ga'anj ni'hio' dàj rûn' ga'anj ni'hia nej guii màn ruhuâ yumiguii mánj.

³³ Huê danj nanj, nej suj dinín ma'an, ni nga nara'hui' nej suj ya nej suj, ni gànà'huij nej suj 'ngo ni a'ngô nej dugui' nej suj. ³⁴ Ni si huâ 'ngo nej suj ganachinj yi'naa riki, ni ya nej suj dukuâ nej suj, da'nga ni sî gata' gakïn'in yichrá nej suj gi'hiaj Ma'an Ña'anj an. Ni a'ngô nej sa gachin ganahuin nika siganînj nej suj ni nagî'hiaj nikaj nga gùchij ñan màn nej suj nanj ánj.

Sun rikî Ma'an Ña'anj an

12 Garan' ruhuâj, si gini'in nej suj si ùta niko hua sa gà'hue rikî Ma'an Espíritu Santo riñan da' go'ngo nej suj.

² Gà' ni'in nej suj nga gahuin nej suj sí nàsinùnj un, ni da' gui ni nìkò' nej suj hua'anj nej suj rukû a'ngô nej síi ni ga'anj ni'hia nej suj, ni dàj rûn' gata nej sô' nej ña'anj na'hue ga'min, huê danj gi'hiaj nej sô' ngà nej suj. ³ Huê danj ni gataj na'ân gunin nej suj si gà' si 'ngo nej sí ga'min gi'hiaj Ma'an si-Espíritu Ma'an Ña'anj an ni sî ga'hue gataj nej sô': "Si sa kij

huaa huin Ma'an Jesús;" nì gà' si 'ngo nej sí sị ga'hue gataj: "Si Señor huin Ma'an Jesús", si nuhui' Ma'an Espiritu Santo gi'hiaj ga'min sô' mánj.

⁴ Nì huà gà'ì nej sa gá'hue garan sun' rikí Ma'an Espiritu Santo, sanì 'ngo rìn Ma'an hua. ⁵ Nì huà gà'ì yì'nìn' nej sun rìkì Ma'an Señor riñun', sanì 'ngo rìn Ma'an huin. ⁶ Nì hua gà'ì sa gá'hue gi'hiô', sanì Ma'an Ña'anj an, huin sa gurugũnu'unj da'nga nì ga'hue gi'hio' nej sun dânj. ⁷ Sanì Ma'an Espiritu Santo huin sa nadigân si ga'huij 'ngo suun riñan nej sij guendâ ga'hue ganahuin yitĩnj ruhuâ da' go'ngo nej sij.

⁸ Dadin' ga'hui' Ma'an Espiritu Santo riñan da'aj nej sij nuguan' chrũn nìn' ruhuâ nej sij nì riñan a'ngô da'aj nej sij ga'huij si giñi'in nìn' ruhuâ nej sij; nì Ma'an Espiritu Santo ga'hui' dàj garan' ruhuaj riñan nej sij; ⁹ nì huê gè Ma'an Espiritu Santo, ga'hui' si gùyùmàn niko ruhuâ a'ngô nej sij; nì riñan a'ngô nej sij ga'huij si ga'hue gi'hiaj nej sij si ganahuin nej guiì. ¹⁰ Nì a'ngô nej sij ga'huij si gi'hiaj nej sij si ganahuin nej guiì orâ chre; nì a'ngô nej sij ganahuin ra'a sun gànàtâ' dàj gahuin; nì a'ngô nej sij ganahuin ra'a sun chrũn garan da'nga ruhuâ; nì a'ngô nej sij ga'huij si ga'min nej sij gá'ì yì'nìn' nej nânj an; nì a'ngô nej sij chrũn gànàtâ' rayi'í nej nânj dânj.

¹¹ Sanì huê gè Ma'an Espiritu Santo huin sa gi'hiaj daran' nej sun nânj, nì gada'ngaj riñan da' go'ngo nej guiì dàj garan' ma'an ruhuaj.

'Ngo rìn nneè kúu huin daran' nê'

¹² Dadin' dàj rũn' hua 'ngo rìn nneè kũ', nì huà gà'ì yì'nìn' man, sanì daran' nej yì'nìn' nej sa huà nneè kũ', nì 'ngo rìn nneè kũ' huin, nì huê danj hua Ma'an Cristo. ¹³ Dadin' darũn', nì nũnj huin si huĩn' sí judío nì huĩn' sí griego, nej si huà yĩru'hue, nej si huà nĩ'nĩnj riñun'; nì nga gata' nne', nì ganahuin' 'ngo rìn nneè kúu ngà Ma'an Cristo gi'hiaj Ma'an Espiritu Santo, nì ganahuin ro'lo' ngo rìn Ma'an Espiritu Santo.

¹⁴ Dadin' nneè kũ' nì sê 'ngo rìn huin mánj, ùta gá'ì yì'nìn'ĩn hua. ¹⁵ Nì si gataj dakôt gunĩn nneè kũ': "Sê ra'ât huĩn nì sê

nneè kú' huín mánj”, hiô' nî ga'hue gūna ne' ye' nneè kú' nanj nî'. ¹⁶ Nî si gataj rakîť gunin nneè kú': “Nan sê rune ñant huín nî sê nneè kú' huín”, hiô' nî ga'hue gūna ne' ye' nneè kú' nanj nî'. ¹⁷ Nî si da' hua gè nneè kú' nî gahuin rune ñun', nî dănè' gùnàj hiu'uj rakîť rà'aj. Nî si da' hua gè nneè kú' gahuin hiu'uj tàj rakîť, nî dănè' gùnàj dakîn' rà'aj. ¹⁸ Sanî Ma'an Ña'anj an huin sa gachrún da' go'ngo nej yi'nin' dânj riñan nneè kú', daj rún' garan' ruhuaj. ¹⁹ Dadin' si nî gahuín' 'ngo rin yi'nin'in. Nî dănè' gùnàj nè kú' rà'aj. ²⁰ Ūta gâ'ì yi'nin'in nikaj nneè kú', sanî 'ngo rin nneè kú' huin.

²¹ Nî si ga'hue gataj rune ñun' gunin ro'ô': “Nitaj si ni'ñân sò' mánj”, nî si ga'hue gataj ahuí' gunin dakôt: Nitaj si ni'ñân sò' mánj. ²² Si ganîň ruhuô' si nitaj núnj ni'ñanj 'ngo yi'nin' nneè kú', sanî huej huin sa ña'an doj; ²³ nî yi'nin' nneè kú' sa ganîň ruhuô' si nitaj si huin sa ña'an doj, nî huej huin sa nagi'hiaj nihiô' doj; nî yi'nin' nneè kú' sa nitaj si ganahuij ruhuô' nagi'hiaj nihiô' nikô' nî huej huin sa nagi'hiaj nihià' nikô' doj. ²⁴ Dadin' yi'nin' nneè kú' sa nagi'hiaj nihiô' doj, nî nun da'hui ga nihiaj doj gâ' saj mánj; sanî Ma'an Ña'anj an huin sa ga'nin' suun riñan nneè kú' si huê danj ganahuin nihiaj doj riñan a'ngô nej yi'nin' nneè kú' sa riñan nitaj si hua nihià' niko doj, ²⁵ da'nga nî ga guñan ruhuâ nneè kú', nî ganahuij ruhuaj ni'in da' go'ngo nej dugui'ij. ²⁶ Huê danj nî si giran' sañun 'ngo nej sa hua riñan nneè kú', huê danj nî giran' sañun nin' gàchrà' nneè kú', huê danj nî si hua 'ngo sa hua riñan nneè kú' ganahuin ra'a sa hua hue'ê, huê danj nî ganahuin hue'ê ruhuâ nin' gàchrà' nneè kú'.

²⁷ Nî nej suj, huin nneè kú' Ma'an Cristo, nî da' go'ngo nej suj nikaj 'ngo suun riñan Ma'an Cristo. ²⁸ Nî ganîň Ma'an Ña'anj an da'aj nej sô' siganînj nej sô' huin si-nùhuì Ma'an Jesús, nî gâ' sinin ganin nej sô' ga'anj gidigân sinin, ne' rùkù ganin nej sô' ganata' daj gahuin, ne' rùkù ganin nej sô' chrún gidigân, nî ga'huij suun ginikaj nej sí gi'hiaj ganahuin nej guiì orâ chre, ganin nej sí gi'hiaj ganahuin nej guiì ràn doj, nî

ganĭnj nej sí guruguñu'unj, nĭ ganĭnj nej sí nĭkaj ñu'unj, nĭ ganĭnj nej sí ga'mĭn a'ngô nej nânj a'min nej guiĭ. ²⁹ Nĭ daran' nej sij huin sí ga'anj gidigân sinĭn nanj nĭ'. Daran' nej sij huin sí gånàtâ' dâj gahuin nanj nĭ'. Daran' nej sij huin sí chrĭn gidigân nanj nĭ'. Daran' nej sij huin sí gi'hiaj ganahuin nej guiĭ orâ chre nanj nĭ', sê danj huin mánj. ³⁰ Nĭkaj daran' nej sij sun gi'hiaj ganahuin nej guiĭ rân doj nanj nĭ'. Daran' nej sij ga'min a'ngô nânj ga'min a'ngô nej guiĭ nanj nĭn'. Nĭ daran' nej sij ganata' rayi'î nânj ga'min a'ngô nej guiĭ nanj nĭ'. ³¹ Dugu'nĭn' nej suj, ginĭkaj nej suj nej sun huâ hue'ê doj. Sanĭ gidigân a'ngô chrej huâ hue'ê doj riĭnan nej suj nanj ánj.

Sa 'ì ruhuô' huin sa ña'an doj

13 Si chrĭnj gâ'mĭn a'ngô nânj a'min nej guiĭ nĭ chrĭnj gâ'mĭn a'ngô nej nânj ga'min nej ángel, sanĭ si nitaj si 'ì ruhuâj ni'ín nej dugui'í, nĭ gahuín dâj rĭn' huin aga' ânun, nej si gahuín dâj rĭn' huin aga' chra. ² Nĭ si chrĭnj gånàtâj dâj gahuin, nĭ si chrĭnj garan da'nga' ruhuâj daran' nej nuguan' huâ huì nĭ nĭnj huin si chrĭn nĭn' ruhuâj, nĭ nĭnj si ũta nĭko guyumân ruhuâj, nĭ ga'hue gi'hia gahuin anêj kĭj ĭ riĭnan nej dugui'ij, sanĭ si nitaj si 'ì ruhuâj ni'ín nej dugui'í, hiô' nĭ nitaj nĭnj huín mánj. ³ Nĭ nĭnj huin si gùnùchrâ' dà'à daran' nej si'hia nĭ gâ'huĭj ya nej guiĭ gànĭki, nĭ nĭnj huin si gâ ruhuâj si gachri ña'an nej sij nneè ku, sanĭ si nitaj si 'ì ruhuâj ni'ín nej dugui'í, hiô' nĭ nitaj nĭnj guendâ ni'ñanj nej sa gi'hia mánj.

⁴ Nĭ sí 'ì ruhuâ nĭ gâ ruhuâ sô' giran' sañun sô', nĭ sí 'ì ruhuâ nĭ gâ ni'ñanj sô' ngà nej guiĭ; sí 'ì ruhuâ nĭ nitaj si huin yìkòj ruhuâ sô', sí 'ì ruhuâ nĭ nitaj si ũta nne sô', nĭ nitaj si gi'hiaj sô' si ũta huin sô';

⁵ nitaj si gi'hiaj sô' sa dugu'na huaa, nitaj si ganĭn ruhuâ sô' man guendâ 'ngô rĭn sô', nĭ nitaj si gina'an ruhuâ sô', nitaj si ganahun ruhuâ sô' sa a'nan' gi'hiaj nej guiĭ ngà sô'; ⁶ nitaj si ganahuin nĭhiâ' ruhuâ sô' nga gi'hiaj nej guiĭ gakĭn'in mánj, ganahuin nĭhiâ' ruhuâ sô' ngà nej guiĭ ga'min nuguan'

yàngà'a. ⁷ Giran' sañun sô' rayi'î daran'anj, nî yitînj guyumân ruhuâ sô', nî daran' diû ana'huîj sô', nî huâ nùkuaj ruhuâ sô' nga giran' sañun sô'.

⁸ Sa 'î ruhuô' nî nìgànj chre gaj; sanî ganahuij nej sí gànàtà' daj gahuin, nî ganahuij nej nânj ga'min nej guiî, nî sî gimân nej sí chrûn nîn' ruhuâ gà' mánj. ⁹ Dadin' sîgànînj ni'în', nî man da'aj ganatô' daj gahuin; ¹⁰ sanî nga gùyùmàn diû ga'na sa chrûn' nîn' daran'anj, hiô' nî ganahuij sa sîgànînj ni'în'.

¹¹ Nga gahuín sílij i, nî ga'mînj daj rûn' ga'min sílij i, nî ganîn ruhuâj daj rûn' ganîn ruhuâ sílij i; nî ganakaj guendaj daj rûn ganakaj guendâ sílij i; sanî nga gahuín sí achij i, nî guduna nej sa gi'hia nga gahuín sílij i. ¹² Hiaj nî ni'în' Ma'an Ña'anj an daj rûn' 'hio' nga gini'hio riñun' riñan nne gunîn'in, nî nda dàchrè chre rugui' gini'hio'; sanî nga gùyùmàn gui dânj nî gini'în' riñan Ma'an Ña'anj an. Hiaj nî mân sîgànînj ni'în'; sanî nga gùyùmàn gui dânj nî gini'în' daj da'huí gini'în' nanj ánj. ¹³ Hiaj nî gùyùmàn yitînj ruhuô', nî gànà'huì', nî ga 'î ruhuô' ni'în' nej dugui', sanî sa nîko doj siganînj nej huà'nînj nuguan' nânj huin si ga 'î ruhuô' ni'în' nej dugui' nanj ánj.

Ga'min a'ngô nej nânj màn ruhuâ yumigui

14 Ga 'î ruhuâ nej suj ni'in nej suj nej dugui' nej suj; nî dugu'nîn' nej suj gachînj nej suj sun rîki Ma'an Espíritu Santo riñan nej suj, sanî sa ña'an doj huin si gànàtà' nej suj daj gahuin. ² Dadin' sí ga'min a'ngô nuguan'an nî sê riñan nej guiî ga'min sô', dadin' nga Ma'an Ña'anj an ga'min sô'; dadin' sî ga'hue garan da'nga' ruhuâ gà' si 'ngô nej guiî nej nuguan' ga'min sô', nùnj huin si huâ nuguan' huì gataj na'anj Ma'an Espíritu Santo riñan nej guiî. ³ Sanî sí gataj daj gahuin nî ga'min sô' riñan nej guiî guendâ nagî'hiaj nùkuaj sô' ruhuâ ninj, nî nagî'hiaj yitînj sô' doj ruhuâ ninj nî gi'hiaj sô' si gànàrî' doj ruhuâ ninj. ⁴ Sanî sí ga'min a'ngô nej nânj ga'min nej guiî nî man 'ngô rîn sô' ganahuin nùkuaj doj; sanî sô' ganata' daj gahuin, nî nagî'hiaj nùkuaj sô' ruhuâ nej guiî

huin si-nùhùi Mạ'an Jesús.

⁵ Huê danj nanj garan' ruhuâj si daran' nej suj ga'min a'ngô nânj riki Mạ'an Espíritu Santo riñan nej suj; sanì sa ña'an doj huin si gànàtà' nej suj dàj gahuin; dadin' dānanj sí nìkaj sun nìko doj huin sí gànàtà' dàj gahuin gà' da' sí a'min nânj riki Mạ'an Espíritu Santo, huê gà'hue ga'min sí dânj si hua sí gànàtà' rayi'í nuguan' ga'min sô', da'nga nì ga'hue ganahuin nùkuaj doj nej guiì huin si-nùhùi Mạ'an Jesús. ⁶ Hiaj din'ñj, nì si gà'min a'ngô nânj a'min a'ngô nej guiì nga gùchìj ñan màn nej suj, nì ahuin si ni'ñanj si gà'min a'ngô nânj ga'min nej guiì riñan nej suj, si nitaj si chrùnj gànàtàj rayi'í nânj dânj, nì si nitaj si ga'minj dàj gahuin, nì si nitaj si gidigán nej yì'nin' nuguan' gahuin chrùn nej suj doj rà'aj.

⁷ Daran' nej rasun gasin sanì nitaj si ni'in da'nga' man, dàj rùn' nga achrà sij ngà rihia, ñâ'anj an, nì dàj gi'hiô' gini'ín' ahuin chra' achrà sô' nga rihiaa nì ngà ñâ'anj an si dugu'na gànàtà' ra'a sô' riñan nej rasun achrà dânj rà'aj. ⁸ Nì sisi sì gunin hue'ê nej síi nga ga'ñanj nej sô' chrùn â'ñanj an, nì ahuin nej sí gi'hiaj yugui ma'an guendâ gà'ànj gùtâ' nej sô' rà'aj. ⁹ Huê danj nanj nej suj, nì nga ga'min nej suj a'ngô nânj ga'min nej guiì sanì si nitaj si garânj da'nga' ruhuâ nej guiì nej nuguan' ga'min nej suj, nì dàj gi'hiaj ninj garan da'nga ruhuâ ninj nga ga'min nej suj rà'aj. Hiô' nì man riñan nanèe ga'min nej suj nanj ánj. ¹⁰ Ûta gà'ì nej nânj ga'min nej guiì hua ruhuâ yumiguì, nì daran' nej nânj dânj nì nga ga'min nej guiì 'ngo nuguan'an nì dàñun hua sa gataj nuguan' ga'min ninj nanj ánj. ¹¹ Sanì si ga'min 'ngo guiì nuguan'an riñanj sanì nitaj si gunín sa gataj ninj, nì huín dàj rùn' huin sí 'nâ' a'ngô país, nì si ga'minj nuguan'an riñan 'ngo guiì sanì nitaj si gunin ninj nej nuguan' ga'minj riñan ninj nì huin ninj dàj rùn' huin sí 'nâ' a'ngô país. ¹² Huê danj nanj nej suj; nì si ùta huin ruhuâ nej suj ganahuin ra'a nej suj 'ngo sun riki Mạ'an Ña'anj an riñan nej suj, nì dugu'nin' nej suj gachìnj nej suj sun gini'ñanj guendâ ganahuin nùkuaj ruhuâ nej din'nt huin si-nùhùi Mạ'an Jesús.

¹³ Huê danj ni nej suj a'min nânj a'min a'ngô nej guiî, ni gâchînj ni'hiaj nej suj riñan Ma'an Ña'anj an ni gurugûñu'un ni gà'hue gunîn nej suj nej nuguan' ga'min nej suj ni gânatà' nej suj riñan nej guiî. ¹⁴ Dadin' si ga'mînj ngà Ma'an Ña'anj an nânj ga'min a'ngô nej guiî, sanî na'hue garan da'nga' ruhuâj nûnj huin si ga'mînj, ni yàngà' ni ga'min nanè nimânj ngà Ma'an Ña'anj an, sanî nitaj nûnj garânj da'nga' ruhuâj sa ga'mînj huê danj ni nitaj si ni'ñanj sa ga'mînj mánj. ¹⁵ Hiô' ni nûnj si gi'hia rà'aj. Dùgùnàj huaj si gà'mîn ngà Ma'an Ña'anj an ngà nanè nimânj, sanî huê danj nanj ña'an huaj si garan da'nga ruhuâj rayi'î nuguan' gâchînj ni'hia; ni si gachra ngà nanè nimânj, sanî huê danj nanj ña'an huaj si garan da'nga' ruhuâj nûnj huin si gataj nuguan' nikaj chra' gachrà. ¹⁶ Dadin' si ga'min hue'ê' rayi'î Ma'an Ña'anj an ngà nanè nimânt, sanî ñan nnê' dânj nne 'ngô sí nâsînûnj un ni gunîn sô' si ga'min' ngà Ma'an Ña'anj an. Ni dâj gi'hiaj sô' gà'hue gataj sô' si huê danj huin yàngà', si nitaj si garânj da'nga' ruhuâ sô' rayi'î nuguan' ga'min' rà'aj. ¹⁷ Dadin' yàngà' hia ni sò', ni ga'hui' si guruhuâ Ma'an Ña'anj an; sanî a'ngô sí dânj ni nitaj si ganahuin nûkuaj sô' ngà si-chrej Ma'an Ña'anj an mánj. ¹⁸ Ga'huí si guruhuâ Ma'an Ña'anj an dadin' dânanj ga'mînj gà'î nej nânj a'min a'ngô nej guiî gà' da' daran' nej suj. ¹⁹ Sanî garan' ruhuâj ga'min riñan nej dinînt nîkò' rukû Ma'an Jesús ùn'ùn' nuguan' ga'hue garan da'nga ruhuâ nej sij, ni gahuin chrûn nej sij, gà' da' si gà'mîn chî' mîn nej nuguan' si ga'hue garan da'ngà' ruhuâ nej sij nanj ánj. ²⁰ Nej suj dinînj, si gi'hiaj nej suj dâj rûn' gi'hiaj nej sílj i mánj, sanî ganîn ruhuâ nej suj dâj rûn' ganîn ruhuâ nej sô' dadin' nej sô' ni nitaj si ganîn ruhuâ nej sô' ni'in nej sô' gakî'n'in mánj, nagî'hiaj achij nej suj ma'an nej suj. ²¹ Huê danj nnunj riñan si-ley Ma'an Ña'anj an ni ta: "Gà'mîn a'ngô nânj mán ruhuâ yumiguî riñan nej guiî, ni garan súnj du'hua a'ngô nej guiî ngà yuman' nânj; sanî gà' danj ni si gunîn ninj sa gà'mîn mánj, gataj Ma'an Señor." ²² Huê danj ni a'ngô nej nânj

an huin 'ngo da'nga'a, sanì sê riñan nej guìl gà' guyumân ruhuâ ni'in Ma'an Ña'anj an huin mánj, da'nga' nânj huin riñan nej guìl nitaj si guyumân ruhuâ ni'in Ma'an Ña'anj an; sanì nej nuguan' dàj gahuin nì sê riñan nej guìl nun gùyùmàn ruhuâ ni'in Ma'an Ña'anj an huin mánj, nej nuguan' dàj gahuin guyumân riñan nej guìl gà' guyumân ruhuâ ni'in Ma'an Ña'anj an nanj ánj. ²³ Huê danj, nì si màn chre' daran' nej dinînt huin si-nùhuì Ma'an Jesús ruhuâ 'ngo hue'e, nì gayi'ì daran' nej sô' nì ga'min nej sô' a'ngô nânj a'min nej guìl, nì gatûj 'ngo sí nitaj si chrûn yayakaj guendâ nì 'ngo sí nitaj si guyumân ruhuâ ni'in Ma'an Ña'anj an. Nì sî ganîn ruhuâ sô' si sinún nej suj rà' saj ûn. ²⁴ Sanì si daran' nej sô' màn hiuj dânj ganata' dàj gahuin, nì gatûj 'ngo sí nun yumân ruhuâ ni'in Ma'an Ña'anj an nej si gatûj 'ngo sí nitaj si chrûn gahia ñan màn nej suj, nì gà'hue ganakaj guendâ sô' si huin sô' sí gakîn'in, nì nađigi'ñûn sô' ma'an sô' riñan Ma'an Ña'anj an nanj ánj; ²⁵ nì gànàrùguì' nej gakîn' màn huì ruhuâ nimân sô'; huê danj nì ganikîn' rúðakòj sô' riñan hio'óo, nì ginûn ña'anj sô' Ma'an Ña'anj an, nì gùyùmàn ruhuâ sô' nì gataj sô' si yàngà' hia nì nne Ma'an Ña'anj an siganînj nej suj.

Da'huì nej suj ga'min nej suj da' nikò' dugui'ij

²⁶ Hiaj nì dàj gi'hiò' rà'aj dinînj. Nì nga nara'huì' nej suj, nì hua 'ngo nej suj nikaj salmo, hua a'ngô nej suj gidigân nej yì'nìn' nuguan' sà'a, hua a'ngô nej suj ga'min a'ngô nânj màn ruhuâ yumiguiì, hua a'ngô nej suj ruhuâ gànàtà' rayi'ì nânj dânj, nì hua a'ngô nej suj ruhuâ ganadigân nuguan' huì rikî Ma'an Ña'anj an riñan nej suj. Sanì ga'min nej suj nuguan' gi'hiaj gànàrì' ruhuâ nej dinînt nikò' rukû Ma'an Jesús. ²⁷ Nì si hua 'ngo nej suj ga'min a'ngô nânj an, nì gà'hue si hua huìj nej suj, huà'nìnj nej suj nì ga'min nej suj, sanì gànà'huìj nej suj nì nga gisîj ga'min 'ngo nej suj nì gàyì'ì a'ngô nej suj ga'min nej suj; nì gànàtà' nej suj rayi'ì nuguan' dânj. ²⁸ Nì si nitaj gànàtà' rayi'ì nânj dânj, nì sî ga'min nej suj nânj dânj riñan nej dinînt huin si-nùhuì Ma'an Jesús mánj, ga'hue

ga'min nej suj nga nne 'ngo rin nej suj riñan Ma'an Ña'anj an.
²⁹ Huê danj nanj, si màn nej sô' ganata' daj gahuin ni ga'min
 huìj ni huà'nin nej sô', ni a'ngô nej sô' gane ganakaj guendâ
 rayi'î nej nuguan' gunin nej sô' dânj. ³⁰ Ni si riñan 'ngo nej suj
 nne riñan chrun yîla ganadigân Ma'an Ña'anj an nùnj huin si
 gataj nuguan' dânj, ni nga gisij ganadigân sí sinin dânj
 nuguan ganahuin ra'a sô' ni đin gane du'hua sô' da'nga ni
 ga'min a'ngô sí dânj. ³¹ Dadin' gà'hue gànàtâ' daran' nej suj
 daj gahuin sanj da' go'ngo nej suj ga'min, da'nga ni ga'hue
 gahuin chrun nej guiì, ni ganahuin yitun ruhuâ ninj. ³² Ni
 nikaj chrej nanè nimân nej sô' ganata' daj gahuin riñan nej
 sô'; ³³ dadin' Ma'an Ña'anj an ni nitaj si huin Ña'anj gi'hiaj
 gachej ruhuâ nej guiì mánj.

Dadin' gi'hia si ga đin'inj ruhuâ nej guiì, daj rûn' gi'hiaj
 sunj ngà daran' nej guiì gè huin si-nùhuì Ma'an Jesús, ³⁴ đin
 gane du'hua nej siyànàa ñan màn nej dinint nikò' rukû Ma'an
 Cristo; dadin' nitaj si giyi'nin' suun si ga'min ninj, dadin'
 da'hui ninj ginikaj chrej ninj riñan nej síi, dadin' huê danj taj
 riñan si-ley Ma'an Ña'anj an. ³⁵ Ni si huà 'ngo nuguan' ruhuâ
 ninj gahuin chrun ninj, ni gachin na'anj ninj nika ninj nga
 nne ninj dukuâ ninj; dadin' nitaj si dughunaj huaj si ga'min ninj
 ñan màn nej sô' nikò' rukû Ma'an Cristo mánj.

³⁶ Siganiñ nej suj gahui si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an nanj ni',
 ni riñan 'ngo rin nej suj guyumân si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an
 ni'. ³⁷ Si huà 'ngo nej suj ganin ruhuâ si huin nej suj sí ganata'
 daj gahuin, ni ganakaj guendâ nej suj si nej nuguan' gachrunj
 ni huin nej nuguan' giyi'nin' sun gi'hiaj Ma'an Señor. ³⁸ Sanj si
 na'huej nej suj ganakaj guendâ nej suj ni si ganakaj guendâ
 nej suj mánj.

³⁹ Huê danj nanj dinin, ni dugu'nin' nej suj gànàtâ' nej suj
 daj gahuin, ni si garan' ñu'unj nej suj si huà nej dinint ga'min
 a'ngô nej nanj màn ruhuâ yumiguì mánj; ⁴⁰ achij gi'hiaj nej
 suj ni si dugu'na gi'hiaj nej suj mánj.

Gana'nînj Ma'an Jesús siganînj nej nîman

15 Nî ruhuâj si ganunun ruhuâ nej suj dinînj, dadin' nînj ganata' nuguan' gi'hiaj ganarin nej suj, nî ganahuin rà'a nej suj nuguan' dânj, nî hua nanj guyumân ruhuâ nej suj nuguan' ganatá. ² Huê danj nî si hua nanj dugumîn nej suj nuguan' ganatá gunîn nej suj, hiô' nî ganarin nej suj si dagahuin nej suj nuguan' ganatá, sanî si nitaj si dagahuin nej suj nuguan' dânj hiô' nî nitaj guenda ni'ñanj guyumân ruhuâ nej suj mánj.

³ Dadin' gà' sinîn gidigán riñan nej nej nuguan' ganahuin ra'á: Si gahui' Ma'an Cristo rayi'î si-gakîn' nê', dàj rûn' taj riñan ñanj si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an; ⁴ nî gachin' nej sij Ma'an, sanî gana'nin siganînj nej nîman; dàj rûn' taj riñan ñanj si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an; ⁵ nî ganikînj riñan Cefas, nî ne' rùkù nî ganikînj riñan nej yùhuìj nej sí ga'na' gahuin chrun riñanj. ⁶ Ne' rùkù nî ganikînj riñan nda ùn'ùn' sientu nej dinînt, nî ùta gà'ì nej sô' gini'in Ma'an nî hua nanj nne nej sô', nî a'ngô daj nej sô' gà' gahui'. ⁷ Ne' rùkù nî ganikînj riñan Jacobo; nî ne' rùkù nî ganikînj riñan daran' nej sí ga'anj gidigán sinîn si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an.

⁸ Nî nda ne' rùkù nga ganikînj riñan daran' nej sô', nî ganikînj riñanj dadin' gahuín dàj rûn' huin 'ngo ne'ej nun gachij hue'ê riki nni dadin' nda ne' rùkù ganaguij nînj guendâ gunanj gîtsí riñanj. ⁹ Dadin' nînj nî huín 'ngo sí ninaj doj gà' da' a'ngô nej sô' ga'anj gidigán sinîn si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an, nî nitaj guendàj si gataj nej sij si huín sí ga'anj gidigán sinîn, dadin' gata rùhuàj nej sô' huin si-nùhuì Ma'an Ña'anj an. ¹⁰ Sanî ngà si-sunuj Ma'an Ña'anj an nî huín dàj rûn' huín; nî sê sî gahuin chre si-sunuj Ma'an Ña'anj an gi'hia mánj, dadin' dânanj gi'hiaj súnj doj gà' da' a'ngô nej sô' ga'na' gahuin chrun riñan Ma'an Jesús, sanî sê nînj huin sa gi'hiaj sun mánj, dadin' ganîn sunuj ruhuâ Ma'an Ña'anj an nî gi'hiaj sunj ngàj. ¹¹ Dadin' gà'hue si nînj ga'min nî ga'hue si nej sij ga'min riñan nej suj, nî huê dânanj ganata' nej nînj si-

nùguàn' Ma'an Ña'anj an riñan nej suj nì guyumân ruhuâ nej suj nanj ánj.

Gànà'nìnj nej nîman

¹² Nì si ganata' nej ñûnj riñan nej suj si gànà'nìnj Ma'an Cristo siganînj nej nîman. Nì nùnj huin saj nì gataj da'aj nej sô' siganînj nej suj si nitaj si gana'nînj nej nîman rà'aj.

¹³ Dadin' si nitaj si gana'nînj nej nîman, hiô' nì nun gànà'nìnj Ma'an Cristo mánj. ¹⁴ Nì si nun gànà'nìnj Ma'an Cristo, hiô' nì nitaj nùnj guenda ni'ñanj si ganata' nej nùnj si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an riñan nej suj mánj, huê danj nanj nitaj si ni'ñanj si guyumân ruhuâ nej suj nej mánj. ¹⁵ Nì gahuin nej ñûnj sí gidigañu'unj un riñan Ma'an Ña'anj an; dadin' ganata' nej ñûnj si Ma'an Ña'anj an huin sa gi'hiaj nì gana'nînj Ma'an Cristo, hiô' nì si sê yàngà' gana'nînj Ma'an Cristo siganînj nej nîman, nì sê yàngà' gànà'nìnj nej nîman mánj. ¹⁶ Dadin' si nun gànà'nìnj nej nîman, nì huê danj nanj nun gànà'nìnj Ma'an Cristo mánj; ¹⁷ nì si nun gànà'nìnj Ma'an Cristo, hiô' nì nitaj guenda ni'ñanj guyumân ruhuâ nej suj; hiô' nì hua nanj hua gakìn'in riñan nej suj nanj ánj. ¹⁸ Hiô' nì huê danj nanj ga'anj ni'hia nej guiè gahui' nùnj si gà' guyumân ruhuâ ninj ni'in ninj Ma'an Cristo nanj ánj. ¹⁹ Nì si man nga ne' riñan hio'ó nânj ni'ñanj guenda guyumân ruhuô' ni'in' Ma'an Cristo, hiô' nì nitaj guenda ni'ñanj si giran' sàñùn' rayi'f Ma'an Jesús hiô' nì huin' sí ninaj doj gà' da' daran' nej guiè nanj ánj.

²⁰ Sanì hiaj nì gà' gana'nînj Ma'an Cristo siganînj nej nîman; nì Ma'an huin sa gana'nînj sinin siganînj nej guiè gà' gahui' nanj ánj. ²¹ Dadin' rayi'f guenda gi'hiaj Adán gakìn'in nì gahui' sô', rayi'f dan nì gahui' darûn', sanì guenda gana'nînj Ma'an Cristo siganînj nej nîman nì giri' nì'hiô' nì gànà'nìnj siganînj nej nîman nanj ánj. ²² Dadin' dàj rûn' gahui' Adán nì huê danj nanj gahui' daran' nej guiè, nì huê dàj rûn' gana'nînj Ma'an Cristo siganînj nej nîman nì huê danj nanj gànà'nìnj daran' nej guiè nanj ánj. ²³ Sanì gahuin da' nikò' dugui'ij. Nì Ma'an Cristo

huin sa sinin gana'ninj siganinj nej niman; ni ne' ruku nga ga'na' ninj ni ganà'ninj nej gui guyumân ruhuâ ni'in Ma'an nanj anj. ²⁴ Ni nga ganahuij Ma'an Jesús gi'hiaj gananj daran' nej sa nikaj suun ni nej sa nukuj hua riñan hio'ó nanj ni ne' ruku dânj ni ganahuij daran'anj, huê danj ni nàgà'huij si-sunj ra'a Ma'an Na'an an huin Re nanj anj. ²⁵ Dadin' ña'an huaj si ginikaj sun Ma'an Cristo riñan daran' nej sa unin' ngaj ni gachri riki dako daran' ninj. ²⁶ Ni riñan a'ngô rin sa gùnukuaj Ma'an Cristo gi'hiaj gananj huin sa gi'hiaj gahui' nej gui dadin' nanj huin sa unin' ngaj. ²⁷ Dadin' Ma'an Na'an an huin sa gachrij daran'anj riki dakó Ma'an Cristo. Sanj nga gata si gachri daran' nej dânj riki dakó Ma'an Cristo, ni sê danj ruhuaj gata si nikaj sun Ma'an Cristo riñan Ma'an Na'an an manj, dadin' Ma'an Na'an an huin sa gachrij daran' nej nanj riki dakó Ma'an Cristo. ²⁸ Ni nga gunukuaj Ma'an Cristo ginikaj sunj riñan daran' nej nanj, ni huê danj nanj garan yinaj si ginikaj sun Ma'an Na'an an riñanj dadin' huin da'ni Ma'an Na'an an, dadin' Ma'an Na'an an gi'hiaj si ginikaj sunj riñan daran' nej rasun. Ni huê danj nanj ginikaj sun Ma'an Na'an an riñan daran' nej sa man nin' gachrà'.

²⁹ Ni si danj huaj. Ni nunj huin saj ni gata' nne nej gui rayi'f nej niman rà'aj, ni si nitaj si gana'ninj nej niman. Ni nunj huin saj ni gata' nne nej sô' rayi'f nej niman rà'aj.

³⁰ Nunj huin saj ni ga'nin nimân nê' ni gida'a nê' chrej hai hua nanj dadin' daran' ora hua hai riñun' rà'aj. ³¹ Dadin' nunj ni ùta gahuin nnej rayi'f nej suj dadin' gahuin ran ruhuâ nej suj ni'in nej suj Ma'an Señor Jesús, ni daran' nej gui huaj gahuij. ³² Si dàj rûn' giran' sañun 'ngo sí giran' sañunj ruhuâ yuman' snà'anj Efeso nga gutá ngà nej yuku hue. Ni ahuin guenda ni'nanj si giran' sañunj, si nitaj si gana'ninj nej niman rà'aj: "Hiô' ni yo' ni go'ô', dadin' gui a'hioj ni gahui' nanj anj."

³³ Si gachej ruhuâ nej suj manj. Dàj rûn' taj 'ngo guentu: "Ni si ginikaj dugui' nej suj guendâ girisna'anj nej suj ngà nej sí ganin' huaa, dadin' gudurè' nej sô' nej suj ngà si-nuguàn'

nej sô'." ³⁴ Dugumîn hue'ê nej suj ma'an nej suj, ni si gi'hiaj nej suj gakîn'in mánj; dadin' hua da'aj nej suj ni hua nanj nun ni'in nej suj Ma'an Na'anj an; ni gatâ nuguan' nânj guendâ ganakaj nej suj sinà'aj nej suj nanj áj.

Gà' sinin gahui' nej guì ni ne' rùkù ni gànà'ninjin

³⁵ Si guruhuaaj ni hua da'aj nej suj gachinjin na'anj ni gataj nej suj: "Daj gà'hue gànà'ninjin nej nîman rà'aj. Ni dàj ga nneè kú ginikaj nej nîman nga gà'nà' ninj rà'aj." ³⁶ Na'hue garan da'nga' ruhuâ nej suj mánj, kan gunun' ni sê hua niñan si gahuij da'nga ni giyichra' a'ngô koj o rà' saj ûn'. ³⁷ Nga gunun' ni sê koj o gunun' mánj, sa gunun' huin kan hua daj, gà'hue si gunun' kan trigu nej si gunun' a'ngô nej kaan; ³⁸ sani Ma'an Na'anj an gi'hiaj giyichra' nej koj o dàj garan' ruhuâ Ma'an, ni dàj hua ma'an nej kaan ni huê danj ga nej koj giyichrà'. ³⁹ Sê si guñan hua daran' nej nneè mánj, dadin' 'ngoj huin nneè nej guì, ni a'ngôj huin nneè nej yuku, ni a'ngoj huin nneè nej yukuaj a, ni a'ngoj huin nneè nej yataj a. ⁴⁰ Ni da'a mân ne' yàtà'a, ni a'ngô da'a mân riñan hio'óo; sani hua 'ngo sa hua nihià' doj gà' da' riñan a'ngô nej sa màn ne' yàtà'a ni huê danj nanj hua 'ngo sa hua nihià' doj riñan a'ngô nej sa màn riñan hio'óo. ⁴¹ Ni dânanj hua hue'ê doj sinàn gui gà' da' sinàn ahuii, ni dânanj hua hue'ê doj sinàn ahuii gà' da' sinàn atí'i, ni sê guñan hua sinàn nej atí'i mánj. ⁴² Ni huê danj huaj nga gànà'ninjin nej nîman. Dadin' gachin' nneè kú nîman sani girihuij man. Sani nga gànà'ninjin nej nîman ni ganakaj ninj a'ngô nneè nitaj àmàn huaj gahui'. ⁴³ Dadin' nga gachin' nneè kú nej nîman ni sa girihuij huin man, sani nga gànà'ninjin man ni nitaj àmàn huaj gahuij gà' mánj; nga gachin' ni huin 'ngo sa nitaj si nùkuaj, sani nga gànà'ninjin man ni ganahuin man 'ngo sa ùta nùkuaj. ⁴⁴ Gàchìn' nneè gà' gahui', sani nga gànà'ninjin man siganinjin nej nîman ni ganahuin ni'naj gi'hiaj Ma'an Cristo. Hua nneè gà' 'ngo gahui' sani hua nneè gànà'ninjin ni ganahuin ni'naj gi'hiaj Ma'an Cristo.

⁴⁵ Huê danj nnunj riñan ñanj: “Ni gi'hiaj Ma'an Ña'anj an Adán ni gahuin sô' sí sinjîn ni gisiki' sô' ni gaché sô'”; ni Ma'an Cristo huin a'ngô Adán ga'na' nîn, ni gi'hiaj Ma'an Cristo ganahuin ni'nà' nimân nej gui. ⁴⁶ Sanj sê nneè hua ni'nà'a gana'nînj sinjîn gi'hiaj Ma'an Cristo mánj, sa gana'nînj sinjîn huin nneè nej gui gà' gahui'i. ⁴⁷ Sí sinjîn gahuin hio'óo, ni gane sô' riñan hio'óo; ni Ma'an sa gà'na' ne' rùkúu huin Ma'an Señor ga'na' ne' yàtà'a. ⁴⁸ Ni dàj rûn' gahuin Adán hio'óo ni huê danj gahuin daran' nej gui hio'óo, ni daran' nej sa màn yàtà'a ni huaj dàj rûn' hua Ma'an Cristo nanj ánj. ⁴⁹ Ni dàj rûn' ga nneè kú ginikaj Adán nga gahuin sô' sí sinjîn huê danj hua nneè kú niko', ni gùyùmàn 'ngo gui nga gànà'nînj siganînj nej nîman ni ganahuin' dàj rûn' hua Ma'an Cristo nga gana'nînj siganînj nej nîman nanj ánj.

⁵⁰ Sanj sa gàtà gunjîn nej suj huin dinjîn: Si tun ngà nneè ni si gatu yàtà'a mánj, ni huê danj nanj gakjîn'in ni si ga'hue gatu yàtà'a ñan nne Ma'an Ña'anj an mánj. ⁵¹ Hiaj ni gàtà gunjîn nej suj 'ngo nuguan' hua huì: Ni sê daran' nê' gahui' mánj; sanj naduna darûn' mu'un', ⁵² ni nda nanè chre, ni dàj rûn' gahuin nga gadjîn' ni naguchrô' rune nîn, ni a'ngô rîn ga'ñanj nej sij chrun â'ñanj an, dadin' ga'ñanj nej ángel chrun â'ñanj an, ni gànà'nînj nej nîman ni huê danj ni nitaj si huaj gahui' ninj gà' mánj, ni naduna Ma'an Ña'anj an nneè kû'. ⁵³ Dadin' ña'an huaj si nneè kû' sa giri'hiuj nânj ni ganaka a'ngô nneè ni nitaj si huaj gànàrè' mánj, ni hua niñan si nneè kû' ni gahuij sanj ne' rùkú ni gana'nînj siganînj nej nîman ni gane nigan nanj ánj. ⁵⁴ Ni nga ganahuin hue'é nneè kû' sa giri'hiuj nânj, ni girì' ni'hia gane nigan, hiô' ni gisj nuguan' nnùn riñanj ñanj: “Ni gà' 'ngo girè' sa gi'hiaj gahui'. ⁵⁵ Dànè' ga'anj sañun gi'hiaj gahui' rà'aj. Dànè' ga'anj ñan gachin' nej sij nùn' ni nun gi'hiaj gananj riñun' rà'aj.” ⁵⁶ Dadin' sañun gi'hiaj gahui' huin gakjîn'in, ni gahuin nùkuaj gakjîn'in gi'hiaj ley. ⁵⁷ Sanj guruhuá Ma'an Ña'anj an dadin' gi'hia si gùnùkuô' gi'hiaj ganun' riñan gakjîn'in rayi'f Ma'an Señor Jesús.

⁵⁸ Huê danj ni 'i ruhuâj ni'ín nej suj dinînj, ni ganikin' ran nej suj ni si ginichre ruhuâ nej suj mánj, ni si gudunâj nej suj guendâ gi'hiaj sun nej suj si-sun Ma'an Ña'anj an, ni ginun ruhuâ nej suj si sê si gahuin chre sun gi'hiaj nej suj mánj.

San'anj ganaran' nej sij guendâ gahuin nej dinînt

16 Rayi'î nej san'anj ofrenda ganaran' nej suj guendâ nej dinînt màn ruhuâ yuman' snà'ànj Jerusalén, ni huê dâj rûn' ga'nín suun riñan nej dinînt huin si-nùhùi Ma'an Jesús nne Galacia ni huê danj ga'nín suun riñan nej suj nanj ánj. ² Da' guyumân gui gudûngu nga gayi'ì semana ni gi'hiaj ninin da' go'ngo nej suj doj san'anj an, dâj niko ma'an riki Ma'an Ña'anj an riñan nej suj, ni gànà'nin sà' nej suj, ni nga gùchij ni si ganachi nikaj nej suj ofrenda gà' mánj. ³ Ni nga guchí ñan màn nej suj, ni gà'nin nej sô' gachrûn sun nej suj ni gà'huij ñanj karta ginikaj nej sô' ni huê danj nanj ginikaj nej sô' san'anj an gà'ànj nej sô' ruhuâ yuman' snà'ànj Jerusalén. ⁴ Ni si ña'an huaj si gà'àn, ni gà'àn ngà nej sô'.

Gi'hiaj yugui Pablo gahui sô' ga'anj sô'

⁵ Ni gùchij ñan màn nej suj, nga gachinj riñan hio'ó Macedonia, dadin' dàñùn da'huí gachinj riñan hio'ó Macedonia nga gùchij ñan màn nej suj. ⁶ Ni si guruhuaj ni gûna gané ngà nej suj, nda ganahuij diû gahiu 'hue'e, ni ne' rùkù ni gidigân nej suj dànè' huaj chrej e gà'àn. ⁷ Dadin' nun garan' ruhuâj si man si gachinj ñan màn nej suj mánj, dadin' ganin ruhuâj si gahuin ranj 'ngo diû ngà nej suj, si ga'huej Ma'an Señor garan yinaj. ⁸ Sanì gà'àn yuman' snà'ànj Efeso nda gùyùmàn gi'ñanj Pentecostés; ⁹ dadin' úta mân nej guil ruhuâ gumín si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an ruhuâ yuman' snà'ànj dânj, sanì yàngà' ni huê danj nanj úta mân nej sí gata rùhuà ñunj rayi'î si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an.

¹⁰ Ni asà' guchi' Timoteo ñan màn nej suj, ni gataj ni'ñanj nej suj sô' da'nga ni si ganain ruhuâ sô', dadin' gi'hiaj sun

hue'ê sô' si-sun Ma'an Ña'anj an daj rûn' gi'hiaj sînj siganînj nej suj. ¹¹ Huê danj nî sî ganînj ruhuâ nej suj si nitaj si ni'ñanj sô', nî gi'hiaj nej suj sunuj u nî gidigân nej suj chrej gà'nà' sô' nî gùyùmàn sô' ne' dânanj nî ga dîn'inj ruhuâ nej suj ngà sô', nî ànà'huì ngà a'ngô nej dinînt si gùyùmàn sô' ne' dânanj.

¹² Rayi'f dinînt Apolos, nî ùta gachín nî'hia riñan sô' si gùchì' sô' ngà nej dinînt ñan màn nej suj, sanì gà' doj nun ga'huej sô' gùchì' sô'; sanì nga huaj ga'hue nî gùchì' sô' ñan màn nej suj nanj ánj.

Nuguan' nî'ñanj ga'nín Pablo ga'anj riñan nej dinînt

¹³ Dugumin hue'ê nej suj ma'an nej suj, nî ga yitînj ruhuâ nej suj ngà nuguan' guyumân ruhuâ nej suj, nî gi'hiaj nej suj daj rûn' gi'hiaj nej sí sta'uu nî ginun ña'an ruhuâ nej suj ngà si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an. ¹⁴ Nî ga 'lì ruhuâ nej suj ni'in nej suj nej sô' ngà daran' nej sun gi'hiaj nej suj ngà nej sô'.

¹⁵ Dinînj, gà' ni'in nej suj si nej dùguì' Estéfanos huin nej sí guyumân ruhuâ sînjn gi'hiaj Acaya, nî nej dùguì' nej sô' huin sí gunânj gîtsi riñan nej dinînt ran àko huin si-nùhuì Ma'an Jesús. ¹⁶ Gachín nî'hia si dagahuin nej suj daj rûn' gidigân nej sô', nî dagahuin nej suj daran' sa gataj nej sô' nî huê danj gi'hiaj nej suj ngà a'ngô nej sô' gi'hiaj sun si-sun Ma'an Ña'anj an. ¹⁷ Ganahuin nîhià' ruhuâj si ga'na' Estébanos, nî Fortunato ngà Acaico, dadin' nga nuhui' nej suj huaj ngàj nî ga'na' nej sô' nî gaché nùguàn'àn nej ñînj. ¹⁸ Dadin' gahuin dîn'inj ruhuâj gi'hiaj nej sô' nî huê danj nanj gahuin ran ruhuâ nanè nimânj nej suj gi'hiaj nej sô'; nî ganakaj guendâ nej suj ni'in nej suj nej sô'.

¹⁹ Nej dinînt huin si-nùhuì Ma'an Jesús nne riñan hio'ó Asia ga'nín 'ngô nuguan' nî'ñanj an huaj riñan nej suj. Nî Aquila ngà Priscila, nî nej dinînt huin si-nùhuì Ma'an Jesús narahuì' dukuâ nguèj nîka Aquila, ga'nín 'ngô nuguan' nî'ñanj an huaj riñan nej suj ngà siyugui Ma'an Señor.

²⁰ Nî ganahuin rà'a nej suj nuguan' nî'ñanj ga'nín nej dinînt huaj riñan nej suj. Gà'huì' nej suj nuguan' nî'ñanj an riñan

'ngo n̄i a'ngô nej suj n̄i gida'a nej suj ra'a 'ngo n̄i a'ngô' nej dugui' nej suj.

²¹ Ñũnj, huin Pablo n̄i gachrũnj 'ngo nuguan' n̄i'ñanj an huaj riñan nej suj.

²² Nej guii nitaj si 'i ruhuâ ni'in Ma'an Señor Jesucristo, n̄i gùyùmàn si kastigu Ma'an Ña'anj an riñan ninj. N̄i râ'ñanj ga'na' Ma'an Señor Jesús.

²³ N̄i si-sunuj Ma'an Señor Jesucristo gane ngà nej suj. ²⁴ N̄i sa 'i ruhuâj ni'ín Ma'an Cristo gane daran' diû ngà nej suj. N̄i huê danj huin rû'huaj nanj ánj.